

Årsredovisning 2020

Årsredovisning 2020

Upplysningar om innehållet:

© Myndigheten för tillgängliga medier, 2021

Tillgänglig via:

ISBN: 978-91-89353-00-8

Foto: omslag: Erika Weiland/Apelöga. Inlägga: sid 4: Erika Weiland/Apelöga; sid 5: Stefan Tell; sid 6: Lovisa Jones, Pia Nordlander; sid 7: Elliot Elliot, Fotograftina, Erika Weiland/Apelöga; sid 16: Johan Öberg; sid 21: Anna Smedberg; sid 23: Lena Johnson; sid 29: Pia Nordlander; sid 35: Lars Reisdahl; sid 41: Amanda Åkesson.

Formgivning: Gudfar

Layout: Anette Säfström

Tryck: TMG Tabergs

Innehåll

5	Generaldirektörens förord
6	Milstolpar
8	Kvalitativa aspekter
10	Verksamhetsöversikt
14	Resultatredovisning för MTM
16	Medier lättläst
20	Medier kultur
31	Medier utbildning
33	Utveckling
34	Dagstidningar
36	Tidskrifter
38	Individuell service
42	Kunskapscentrum
46	Övrig återrapportering
55	Myndighetens interna utveckling
57	Finansiella dokument
57	Resultaträkning (tkr)
58	Balansräkning (tkr)
59	Balansräkning (tkr) fortsättning
60	Anslagsredovisning 2020 (tkr)
60	Redovisning av beställningsbemyndigande (tkr)
61	Finansiella villkor 2020 (tkr)
62	Tilläggsupplysningar och noter
64	Uppgifter om rådsledamöter och ledande befattningshavare
65	Noter (tkr)
74	Sammanställning av väsentliga uppgifter 2016-2020 (tkr)

Myndigheten för tillgängliga medier ska arbeta för att alla ska ha tillgång till litteratur och samhällsinformation utifrån vars och ens förutsättningar oavsett läsförmåga eller funktionsnedsättning.

Generaldirektörens förord

Vi lämnar ett i många avseenden tufft och speciellt år bakom oss. Ett år som inneburit omställningar och anpassningar. Så även på MTM.

Vi såg fram emot 2020 fulla av förväntan och tillförsikt: med en ny organisation på plats i Malmö skulle vi ta vid allt det goda arbete som ditintills hanterats från Stockholm. Dessutom skulle vi fortsätta utvecklingen mot att bli ett kunskapscentrum för tillgänglig läsning och för att leverera ännu bättre läsoplevelser för våra läsare.

Men så kom en pandemi och tvingade oss, som så många andra, att se på vår verksamhet med delvis nya ögon. Med mycket kort varsel ställde vi om till distansarbete, ställde in vår invigning i Malmö och flyttade fram den planerade konferens på temat tillgänglig bokutgivning som vi skulle arrangera tillsammans med våra nordiska systermyndigheter. Vi ändrade också våra rutiner kring hembesök hos våra taltidningsprenumeranter, där många tillhör riskgruppen äldre.

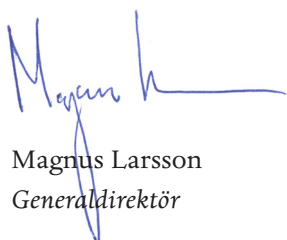
Omställningen till distansarbete gick fort och har fungerat över förväntan. Produktionen har flutit på och vi har upprätthållit planerade produktionsnivåer. Så småningom hittade vi också former för att påbörja planerade utvecklingsåtgärder och vi har sjösatt flera viktiga projekt som lägger grunden för att ännu bättre kunna tillgodose våra läsares behov.

Så snart pandemin var ett faktum kom funderingar kring vad vi, med vår kompetens kring tillgänglig läsning, kan göra för att bidra med information till våra läsare. Vi utvecklade samarbeten med andra myndigheter och började framställa information som uppläst tal, på punktskrift och på lättläst svenska. Så här, knappt ett år senare, tillhandahåller vi fortfarande information i flera format, i takt med att ny information ges ut. Att kontinuerligt tillhandahålla tillgänglig samhällsinformation är ett nytt område för oss och vi utvärderar nu hur det har tagits emot av läsarna, för att tillsammans med andra myndigheter utveckla samarbetet ytterligare under kommande år.

Under hösten genomförde vi den uppskjutna konferensen på temat tillgänglig bokutgivning, i digitalt format. Konferensen samlade aktörer från bok- och förlagsbranschen, med en gemensam vilja att lära sig mer om det europeiska tillgänglighetsdirektivet och om hur fler läsare kan ges möjlighet att ta del av litteratur redan vid utgivningen.

Under nya distansarbetsformer har vi under året involverat samtliga medarbetare i utvecklingen av myndighetens nya strategi, som träder i kraft 2021 och som ger oss en tydlig riktning under de kommande åren. Riktning får vi också genom att öka vår kunskap och förståelse för läsarnas behov och utmaningar, vilket är något vi utforskat under året i samarbete med företrädare för olika intresseorganisationer. Vi har också utvecklat och fördjupat dialogen med våra nämnder och råd, vilket ger oss ytterligare insikter om både behov och möjliga samarbeten i arbetet framåt.

Med all den kunskap och erfarenhet som 2020 burit med sig står vi nu redo inför ett nytt år då vi hoppas ta flera viktiga kliv som ska ge fler möjlighet att läsa på sina villkor.

Magnus Larsson
Generaldirektör

Milstolpar

Include! The Nordic Online Conference on Inclusive Publishing

- I November 2020 arrangerade MTM konferensen *Include! The Nordic Online Conference on Inclusive Publishing*. Syftet var att stötta bok- och förlagsbranschen i omställningen till inkluderande bokutgivning. På grund av pandemin genomfördes konferensen som ett digitalt event och samlade cirka 130 deltagare från bok- och förlagsbranschen i Norden. Konferensen var ett samarrangemang mellan MTM och motsvarande myndigheter i Danmark (Nota), Norge (NLB), Finland (Celia) och Island (HBS).

MTM:s tillgänglighetspris Läsguldet

- *Läsguldet* uppmärksammar personer, organisationer eller institutioner som skapar möjlighet för användarna att läsa på sina egna villkor. 2020 års vinnare var Eva Fridh och Martin von Knorring som tagit fram en kokbok för personer med synnedsättning. En del av juryns motivering till vinsten var: ”De har med genuin kreativitet och lyhördhet för läsarnas behov skapat en bok som både ökar möjlighet till läsning på var och ens egna villkor och ger ingredienser till ett mer självständigt liv.”

Översyn av taltidningsverksamheten

- Regeringen gav den 25 juni 2020 MTM i uppdrag att se över hur taltidningsverksamheten kan utvecklas och anpassas till användarnas behov av, och tillgång till, nyheter och samhällsinformation i ett modernt medielandskap. Utredningen ska analysera förutsättningarna att bredda taltidningsverksamheten så att fler innehålls- och spridningsformer för nyheter och samhällsinformation kan inkluderas.

Tillgänglig samhällsinformation om covid-19

- Sedan våren 2020 har MTM tillgängliggjort krisinformation om covid-19 och pandemin från Folkhälsomyndigheten och *krisinformation.se* till punktskriftsläsare och taltidningsprenumeranter.

MTM är etablerat i Malmö

- I enlighet med regeringsbeslutet den 25 januari 2018 är MTM etablerat i Malmö från och med den första januari 2020.

Kvalitativa aspekter

MTM:s definition av kvalitativa aspekter utgår från myndighetens uppdrag och på den användarnytta som uppgifterna tillför målgruppen i form av produkter och tjänster. Den bredd och variation i utbudet av tillgängliga medier som varje år tillförs genom ett ökat bestånd, är en kvalitativ aspekt som redovisas i siffror under de olika avsnitten i resultatredovisningen.

En annan kvalitativ aspekt är att myndigheten tillhandahåller produkter och tjänster som upplevs hålla en hög kvalitet och som nyttjas av målgruppen. Mot denna bakgrund har myndigheten genomfört fyra undersökningar under 2020.

Rapport om läsnedsättningar

Som en del i arbetet med att fördjupa kunskapsläget kring tillgänglig läsning har MTM fokuserat på läsnedsättningar och lässvårigheter, genom ett uppdrag som genomförts av Begripsam. Syftet var att utifrån tillgänglig och redan insamlad data få övergripande insikter om vilka funktionsnedsättningar som leder till läsnedsättning. Följande frågor skulle studien svara på:

- Vilka diagnoser eller svårigheter leder till läsnedsättning?
- Vilka kombinationer av diagnoser eller svårigheter gör läsningen svårare?
- Vilken typ av svårigheter med läsning orsakar diagnoserna/svårigheterna?
- Hur många personer i Sverige bedöms ha de olika diagnoserna/svårigheterna på sådant sätt att det orsakar läsnedsättning?
- Vilken form av läsning fungerar bäst för personer med de olika diagnoserna/svårigheterna, till exempel sett till format, nivå på innehåll, teknik?

Rapporten är baserad på data från undersökningen *Svenskarna med funktionsnedsättning och internet* (SMFOI 2017 och 2019) samt underlag från andra projekt där Begripsam arbetat med problematik som rör läsning och läsförståelse. Analysen visar att det ofta är en kombination av diagnoser och svårigheter som resulterar i lässvårigheten. Många gånger är lässvårigheten en av flera samverkande svårigheter. Överlag kan svårigheter relaterade till läsning delas in i två huvudgrupper: det kan vara svårt att komma åt texten och det kan vara svårt att hantera textens innehåll. Många har i praktiken svårt med båda dessa områden samtidigt.

I rapporten beskrivs de olika lässvårigheterna och hur de förhåller sig i vissa grupper. I verkligheten är situationen ofta mer komplex och vilka svårigheter som en viss individ upplever är starkt individuellt. I rapporten presenteras även förslag på lösningar kopplade till de olika lässvårigheterna, men viktigt att betona är att vilken lösning som fungerar i praktiken är individuellt. Många av lösningarna går dessutom in i varandra och påverkar varandra.

Målgruppsanalys: Behov och förutsättningar för att läsa för MTM:s målgrupper

Som ett led i arbetet med att fördjupa kunskapen om MTM:s läsares förutsättningar och behov för goda läsupplevelser genomför Begripsam på MTM:s uppdrag djupintervjuer med personer där lässvårigheterna beror på en funktionsnedsättning. Syftet med studien är att MTM ska få en fördjupad förståelse för vilka behov som finns för att kunna ta till sig skriven text och få en god/anpassad läsupplevelse. Intervjuer och analys påbörjades i slutet av 2020 och slutrapport kommer i början av 2021.

Samhällsinformation kring covid-19: En kartläggning över hur MTM:s målgrupper uppfattar samhällsinformationen under pandemin

Med anledning av den rådande coronapandemin har MTM velat ta reda på hur myndighetens målgrupper har uppfattat den krisinformation som funnits tillgänglig och kommunicerats ut från andra myndigheter och offentliga aktörer. MTM gav Begripsam i uppdrag att genomföra en undersökning i syfte att skapa en bättre förståelse för dessa läsares behov kring tillgänglig kris- och samhällsinformation.

Rapporten tittar på kanaler som använts av myndigheter och andra offentliga aktörer för att kommunicera ut sin information och hur dessa kanaler har fungerat för olika grupper och hur behoven och förutsättningar för att ta till sig information kan skilja sig åt inom en grupp. I rapporten kan man även läsa om olika gruppers behov och hur de gått tillväga för att ta del av krisinformation under pandemin.

Det som kännetecknar personer som tycker att informationen fungerar bra är att de inte har några stora svårigheter att aktivt söka upp information. Andra grupper har haft betydligt svårare att ta del av informationen. De med störst svårigheter att tillgodogöra sig informationen om covid-19 finns i följande grupper:

- Personer som är döva.
- Personer som är dövblinda.
- Personer med intellektuell funktionsnedsättning.
- Personer med afasi.
- Personer som får nyheter förmedlade av tredje person.
- Personer med en svår funktionsnedsättning som lever ensamma.

Det som förenar dessa personer är att de har behov av att nyheter och samhällsinformation produceras på ett särskilt sätt. Många personer med funktionsnedsättning löser svårigheterna med att tillgodogöra sig viktig samhällsinformation genom att ta hjälp av en tredje person. De personer som har störst risk att missa viktig information är de som är ensamma och som är beroende av indirekt informationsförmedling.

Rapporten pekar på ett par utvecklingsområden för MTM:s arbete med

kompletterande samhällsinformation och myndighetens främjandearbete mot andra, vilka blivit tydligare genom studien av pandemin. Rapporten kommer också delas med andra myndigheter för att främja tillgänglighet och samverka kring utformning av tillgänglig kris- och samhällsinformation.

Undersökning relaterad till taltidningsutredningen

Begripsam har på MTM:s uppdrag gjort en analys om nyhetskonsumtionen hos MTM:s målgrupper och beskrivit potentiellt nya målgrupper för taltidningsverksamheten. Underlag för analysen har varit tidigare undersökningar som Begripsam gjort samt de intervjuer angående läsning som genomförts av Begripsam under hösten 2020.

Traditionellt har mest fokus lagts på att taltidningen ska göra det möjligt att komma åt innehåll genom att konvertera text till tal. Analysen visar att det kan finnas flera grupper som kan ha ett behov av taltidningar. MTM utgår då ifrån att taltidningen löser tre grundläggande svårigheter:

- Det kan vara svårt att komma åt innehåll som presenteras som text (ett konverteringsbehov).
- Det kan vara svårt att söka upp nyheter (ett distributionsbehov).
- Det kan vara svårt att läsa och förstå nyheter (ett begriplighetsbehov).

Beroende på vilken distributionsform som läsaren har valt är det också möjligt att kompensera för svårigheter att söka upp innehåll. Med ett sådant vidgat perspektiv öppnas möjligheten för flera målgrupper att ha nytta av taltidningen. Men det skapar också ett nytt behov: Materialets innehåll kan behöva bearbetas redaktionellt för att vara begripligt.

Verksamhetsöversikt

Vision och strategi

Myndighetens verksamhet har sin grund i de övergripande uppdrag och uppgifter som ingår i förordningen (2010:769) med instruktion för Myndigheten för tillgängliga medier, samt regleringsbrev. Utifrån detta har MTM formulerat sin vision och strategiska inriktning.

Vision

Ett samhälle där all läsning är tillgänglig.

Strategisk inriktning

Med ledande kunskap och användaren i fokus främjar tillgänglig läsning i samhället.

Framtidsstrategi

Arbetet inom ramen för framtidsstrategin har pågått inom de tre områdena:

- *Användarna i fokus* – med målsättningen att MTM år 2020 ska vara ledande i kunskapen om användarna, deras behov och bidra till att behoven tillgodoses. Under året har myndigheten arbetat med att sammanställa kunskap om användarna och deras behov. Två användarundersökningar har genomförts. Likaså har ett metodstöd utvecklats för att analysera användarnas behov i syfte att upptäcka behov som inte täcks av MTM eller marknaden.
- *Marknaden och vi* – med målsättningen att MTM år 2020 ska möjliggöra att marknadens aktörer når alla, oavsett läsförmåga. Som ett led i arbetet har MTM tagit fram rapporten Strategier och mål för främjande verksamhet inom marknaden som presenterar resultaten från pilotstudierna Tillgänglighet i abonnemangstjänster, Tillräckligt tillgänglig bok och Tillgänglighet inom digital nyhetsmedia vilka ligger till grund för MTM:s fortsatta arbete med att främja ett ökat utbud av tillgänglig litteratur från marknadens aktörer.
- *Nå ut och nå fler* – med målsättningen att MTM år 2020 ser till att alla känner till möjligheten att läsa på sina villkor. Under året har olika marknadsföringsaktiviteter genomförts.

Under 2020 har MTM tagit fram en ny strategi för de kommande åren, *MTM:s Strategi 2021*, med bred delaktighet från alla medarbetare på myndigheten.

Prestationsredovisning

MTM redovisar sin verksamhet utifrån prestationerna nedan och resultatredovisningen är indelad efter dessa.

- Medier lättläst
- Medier kultur
- Medier utbildning
- Utveckling
- Dagstidningar
- Tidskrifter
- Individuell service

För varje prestation redovisar MTM verksamhetens resultat i förhållande till de uppgifter som myndigheten har i förordningen (2010:769) med instruktion för Myndigheten för tillgängliga medier. För de flesta av prestationerna är det inte relevant att redovisa någon styckkostnad, då prestationerna ofta skiljer sig mycket åt i kostnad och omfattning mellan åren. Detta beroende på att MTM:s tjänster och produkter är efterfrågestyrda. Den individbaserade statistiken redovisas uppdelad efter juridiskt kön. Med kvinna / flicka respektive man / pojke avses det tilldelade könet utifrån personnummer. Till kategorin övriga räknas personer som saknar svenskt personnummer,

exempelvis utländska högskolestudenter och asylsökande med LMA-nummer, eller organisationer/institutioner.

MTM har påbörjat arbetet med att uppfylla de utökade kraven på återrapportering av verksamhetens resultat och effekter enligt förordningen om årsredovisning och budgetunderlag (2000:605). Myndigheten har inte några kvantifierbara mål för verksamheten i sin myndighetsinstruktion eller regleringsbrev för 2019.

I samband med omlokaliseringen av MTM till Malmö den 1 januari 2020 har myndighetens organisation förändrats för att bättre svara mot MTM:s reviderade myndighetsinstruktion. Myndighetens utökade uppdrag att vara ett kunskapscentrum för tillgänglig läsning, främja tillgången till universellt utformad lättläst litteratur, tidningar och samhällsinformation och egen unik produktion kommer att ligga som grund för en utökad redovisning av resultat och effekter från och med årsredovisningen för 2021.

Regionaltidningar

Under åren 2016–2017 pågick ett projekt som syftade till att samordna distribution av regionaltidningar till användare som har en dagstidning som taltidning. MTM har under 2020 bibehållit verksamheten, och har distribuerat 67 regionaltidningar (läns- och kommunaltidningar) till 746 prenumarer: 303 kvinnor och 403 män, samt 40 övriga.

Uppdrag omlokalisering

Den 25 januari 2018 fattade regeringen beslut om att omlokalisera MTM från Stockholm till Malmö. Av beslutet framgick att omlokaliseringen skulle vara avslutad senast den 31 december 2019 samt att uppdraget skulle genomföras på ett sådant sätt att verksamheten i möjligaste mån kunde fungera effektivt med bibehållen kvalitet på kort och lång sikt.

Omlokaliseringen avslutades den 31 december 2019. Tio medarbetare inklusive chefer valde att följa med verksamheten till Malmö, 75 personer avslutade sina anställningar under 2020. Uppdraget slutrapporterades till regeringen den 31 mars 2020.

Rapporten lyfte fram hur MTM planerat och genomfört arbetet under de nära två år som omlokaliseringen tog. Under första året var bland annat fokus riktat mot att hantera medarbetarnas reaktioner på omlokaliseringen. Likaså att fortsätta den förändringsresa som MTM påbörjat före omlokaliseringsbeslutet utifrån *Framtidsstrategin 2018–2020* genom att låta den ligga som grund för omlokaliseringen och för den nya organisationen i Malmö.

Under 2019 var en stor del av arbetet riktat mot att bemanna den nya organisationen och 41 nya medarbetare rekryterades till Malmö. Med utgångspunkt från myndighetens nya strategiska inriktning fanns ett behov att utveckla kompetensen på myndigheten varför flera nya befattningar rekryterades under året. Myndigheten arbetade också med att hantera polariteten med att både rekrytera och etablera verksamheten i Malmö parallellt med att utveckla verksamheten i Stockholm. Likaså för att etablera kultur och arbetssätt för den nya verksamheten.

MTM ska lokalisera sin verksamhet från Stockholm till Malmö, där myndigheten ska ha sitt säte. Lokaliseringen ska vara avslutad senast 31 december 2019. Uppdraget ska slutredovisas till regeringen senast den 31 mars 2020.

I slutrapporten lyfte MTM även fram följande förslag inför eventuellt framtida omlokaliseringar:

- Ett beslutsunderlag som kan delges berörda medarbetare. I detta underlag bör, så långt som är möjligt, syftet med förändringen och övervägda konsekvenser, framgå.
- Särskilt ekonomiskt stöd för omlokalisering.
- Översyn av Trygghetsavtalet.

8 Sidor

Tidningen *8 Sidor*s hemvist har ända fram till årsskiftet 2018/2019 varit under utredning. I samband med regleringsbrevet 2019 fastställdes att *8 Sidor* skulle vara kvar inom MTM, men att redaktionen skulle särlokaliseras och vara kvar i Stockholm. Tidningen bedriver därför sedan hösten 2019 sin verksamhet i nya lokaler i Stockholm.

Alla väljare

Under 2020 har *8 Sidor*s redaktion fortsatt att driva webbplatsen *Alla väljare*, *allavaljare.se*, som publicerar nyheter om politik. På webbplatsen finns också information om det svenska politiska systemet, de politiska partierna och arbetet i riksdagen. Där finns också information om hur valet fungerar och hur det går till att rösta, samt information om EU:s politiska arbete och valet till Europaparlamentet.

På *Alla väljare* kan läsare ställa frågor om politik. Under 2020 har redaktionen svarat på över 300 frågor.

Under 2020 har särskilt fokus riktats mot information om den svenska demokratis 100-årsjubileum 2021 genom en ny avdelning på sajten, *Demokrati 100*. Genom reportage har grupper med lågt valdeltagande lyfts fram: unga, personer med funktionsnedsättningar och utrikes födda. Reportage som belyser demokratis utmaningar och möjligheter.

MTM fick använda högst 800 tkr från anslaget 6:1 Allmänna val och demokrati för driften av *Alla väljares* webbplats. Tilldelade medel har förbrukats helt under 2020.

Under 2020 har särskilt fokus riktats mot information om den svenska demokratis 100-årsjubileum 2021. Verksamheten ska särskilt inriktas mot grupper av röstberättigade med lågt deltagande i tidigare allmänna val såsom unga, utrikes födda och personer med funktionsnedsättningar.

Resultatredovisning för MTM

Ekonomisk analys

De totala kostnaderna för MTM:s verksamhet år 2020 uppgick till 181 031 tkr.

Tabell 1 Verksamhetsutfall 2018 - 2020, tkr

	2020	2019	2018
Intäkter	181 031	194 934	194 639
Kostnader	181 031	194 934	194 639
Verksamhetsutfall	0	0	0
Medel från statsbudgeten för finansiering av bidrag	6 902	6 775	8 679
Lämnade bidrag	6 902	-6 775	-8 679

Källa: Agresso

Kommentar till tabellen

Kostnaderna och intäkterna minskade med 13 903 tkr under 2020 jämfört med föregående år. Minskningen är en effekt av omlokaliseringen av MTM till Malmö i januari 2020 och den pågående coronapandemin. Under 2020 har MTM haft ett stort fokus riktat mot att introducera och kompetensutveckla nyanställd personal. Likaså mot fortsatt rekrytering av myndighetens basbemanning. Såväl introduktionen och kompetensutvecklingen av nyanställda som nyrekryteringen av personal har påverkats negativt av pandemin vilket inverkat på årets resultat.

Tabell 2 Kostnader och intäkter fördelade på verksamhet, inklusive OH-kostnader och stödverksamhet, tkr

Verksamhet	2020	2019	2018
Intäkter av anslag	170 947	185 555	183 646
Medier lättläst, intäkter	3 529	7 881	9 278
Medier kultur, intäkter	1 172	143	411
Utveckling, intäkter	0	0	0
Tidskrifter, intäkter	70	74	79
Individuell service, intäkter	25	261	422
Gemensamt, övrigt, intäkter	5 288	1 019	802
Summa intäkter enligt resultaträkning	181 031	194 934	194 639
Medier lättläst, kostnader	5 494	20 219	20 910
Medier kultur, kostnader	26 899	36 020	38 001
Medier utbildning, kostnader	33 284	32 786	28 685
Utveckling, kostnader	2 104	2 982	2 996
Dagstidningar, kostnader	31 427	40 923	48 207
Tidskrifter, kostnader	6 293	5 154	5 191
Individuell service, kostnader	2 131	3 689	4 031
Gemensamt, övrigt, kostnader	73 400	53 160	46 619
Summa kostnader enligt resultaträkning	181 031	194 934	194 639
Tidskrifter, transfereringar	673	580	587
Dagstidningar, transfereringar	6229	6 195	8 092
Summa transfereringar enligt resultaträkning	6 902	6 775	8 679

Källa: Agresso

Kommentar till tabellen

Kostnaderna för OH- och stödverksamheten för budgetåret 2020 uppgår till 47,9 (45,9) miljoner kronor, som i tabellen fördelas procentuellt över verksamheterna. Tabellen är uppdelad i intäkter, kostnader och transfereringar.

Ökningen av kostnaderna för OH- och stödverksamheten med 2 000 tkr beror huvudsakligen på ökade IT-kostnader under 2020.

Intäkterna av anslag är lägre än föregående år vilket till största delen beror på att verksamheten under 2020 har påverkats av omlokaliseringen av MTM till Malmö och den pågående pandemin. Planerade nyrekryteringar av personal har inte kunnat genomföras som planerat. Likaså har pandemin påverkat underleverantörernas leveranskapacitet under året. Intäkterna för Medier Lättläst har minskat med 4 352 tkr vilket till stor del förklaras av att nyhetstidningen 8 Sidors intäkter har flyttats till Gemensamt. För Medier Kultur har intäkterna ökat under 2020

med 1 029 tkr vilket förklaras av en ökad försäljning av tillgänglig litteratur och produkter. För Individuell service har däremot motsvarande intäkter minskat jämfört med det föregående året.

För Medier lättläst har kostnaderna minskat med 14 725 tkr vilket beror på omfördelning av lönekostnader till andra prestationer i samband med etableringen av MTM i Malmö 1 januari 2020. Likaså på att administrativa kostnader har omfördelats av samma orsak. Kostnader för Medier kultur sjönk under 2020 med 9 121 tkr, vilket till stor del beror på minskade personalkostnader men även att kostnaderna för IT, konsultarvoden och produktion minskat. För Medier utbildning var kostnaderna närmast oförändrade 2020 jämfört med året före. Kostnaderna för Dagstidningar har påverkats av flera faktorer. Bland annat har antalet hembesök minskat 2020 på grund av pandemin vilket medfört att antalet prenumeranter minskat. Likaså har inte några större utvecklings- eller marknadsföringsinsatser gjorts under året då fokus har varit riktat mot att etablera verksamheten i Malmö. Kostnaderna för Gemensamt övrigt ökade med 20 240 tkr vilket till största del beror på ändrad fördelning av lönekostnader samt ökade kostnader för IT och avskrivningar.

Bidragsutbetalningar (transfereringar) till tidskrifter och dagstidningar ökade något under året.

Medier lättläst

Prestationen *Medier lättläst* avser verksamheten som ryms inom LL-förlaget och nyhetstidningen *8 Sidor*. MTM producerar och distribuerar lättlästa böcker och nyheter. LL-förlagets utgivning finns i tryckt format, i tal- och ljudboksformat samt i mindre utsträckning i e-boksformat.

8 Sidor tillgängliggörs som tryckt papperstidning och digitalt. Båda alternativen kan kompletteras med inläsning, som digitalt distribuerad taltidning och som punktskriftstidning. MTM har också ett särskilt uppdrag att rikta stöd för lättläst till skolan.

8 Sidor är bra för alla med sina korta meningar, tydliga layout och raka rubriker. Man förstår direkt vad det handlar om.

Cristina Adriana Negutz, lärare, använder lättläst i undervisningen

Kvalitativa aspekter

Verksamheten *Medier lättläst* resulterar i en ökad användarnytta genom att varje år ge ut kvalitativ lättläst litteratur och nyhetsinformation. LL-förlagets uppgift är att komplettera de kommersiella förlagens utgivning av litteratur på lättläst, och därigenom bidra till ett så brett utbud av lättläst litteratur som möjligt. Det innebär att förlaget agerar kompletterande för tydligt definierade målgrupper där marknaden inte kan möta efterfrågan.

Förlaget utvecklar och ger ut lättläst allmänlitteratur i svenskt original för unga vuxna och vuxna läsare. De prioriterade målgrupperna är personer med intellektuell funktionsnedsättning, personer med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar, personer som lär sig svenska samt äldre personer med bristande läsförmåga. Utgivningen ska fördelas över de tre lättlästnivåerna 1 (lättast), 2 (lättare) och 3 (lätt), i nuläget med fokus på nivå 1 och 2 eftersom utbudet där är minst.

För nyhetstidningen *8 Sidor*, *8sidor.se* och för webbplatsen *Alla väljare* är den kontinuerliga utgivningen samt interaktionen med läsarna viktig, bland annat genom *Alla väljares* frågor- och svarstjänst samt funktionen *Kommentarsfält för alla*, där läsarna på ett enkelt och omedelbart sätt kan reagera på en artikel eller tycka till om tidningen. Den som har svårt att uttrycka sig i skrift kan använda symboler.

I enlighet med EU:s nya tillgänglighetsdirektiv har *8sidor.se* granskats och myndigheten jobbar kontinuerligt med att utveckla tillgängligheten för läsaren.

LL-förlaget

LL-förlagets utgivning ökade under 2020 från 8 till 11 titlar. I en kvalitativ användarundersökning med representanter ur målgruppen läsare med intellektuell funktionsnedsättning undersökte förlaget hur bakrecept skrivs för att vara tillgängliga och lätta att följa. Undersökningen resulterade i boken *Baka kakor* som innehåller tio lättlästa recept (lättlästnivå 1, lättast). Erfarenheterna kring tillgänglig receptteckning presenteras som avslutning i boken och på LL-förlagets webbplats samt tillämpas praktiskt i kommande bokproduktioner.

Titeln *Vad är problemet med klimatet?* utgavs på två lättlästnivåer parallellt (nivå 1, lättast, och nivå 3, lätt) för att fler läsare samtidigt ska kunna ta del av samma information utifrån sina förutsättningar och oavsett läsförmåga.

Som ett led i MTM:s läsfrämjande arbete utvecklade förlaget boken *Bokcirkel i lättläst* tillsammans med den dagliga verksamheten Kulturcentrum Skåne i Lund och den lättlästa bokcirkeln där. Boken är en handbok med konkreta råd och inspirerande handledning i hur man kan väcka läslust hos målgrupper i behov av lättläst. Den primära målgruppen för boken är bibliotekarier, pedagoger och andra förmedlare.

Myndigheten har till uppgift att tillgängliggöra lättläst litteratur samt att ge ut och distribuera lättläst litteratur i den utsträckning behoven inte tillgodoses på den kommersiella marknaden. Myndigheten ska tillgängliggöra lättläst nyhetsinformation och stödja utgivning och distribution av den oberoende lättlästa nyhetstidningen *8 Sidor*. Myndigheten ska också rikta stöd för lättläst till skolan.

Tabell 3. Antal försålda och utgivna titlar, LL-förlaget

	2020	2019	2018
Försäljning -LL-böcker	32 299	40 658	60 305
Utgivning LL-böcker	11	8	25

Källa: Försäljnings- och produktionslista

Kommentar till tabellen

Försäljningen av lättlästa böcker minskade med 20 procent i jämförelse med 2019. Orsaken till den minskade volymen är framför allt en mer nischad utgivning mot de målgrupper som de kommersiella förlagen inte når. De största volymerna på titelnivå når fortfarande backlisten av bearbetade klassiker och bearbetningar av populär allmänlitteratur. Försäljningen har också minskat på grund av pandemin. Då förlaget inte kunnat delta på event och mässor där en stor del av försäljningen sker. Sälj och marknadsföringsinsatser har i stället riktats mot digitala aktiviteter.

Tabell 4. Antal streamade ljudböcker

	2020	2019	2018
Antal lyssningar	32 683	25 342	*

Källa: Försäljningsstatistik Axiell och Storytel

*) Uppgift saknas

Kommentar till tabellen

Lyssnandet på lättlästa böcker ökade med 29 procent 2020 jämfört med året före.

8 Sidor

8 Sidor har följt utgivningsplanen och utkommit med 52 nummer i tryckt form. Besöken på 8sidor.se har ökat under året och efterfrågan på lättlästa nyheter har varit stor.

Tabell 5. Prenumerationsstatistik och besöksstatistik för 8 Sidor och 8sidor.se

	2020	2019	2018
Antal besök på 8sidor.se	4 156 659	2 739 166	3 044 147
Antal sidvisningar (ej unika) 8sidor.se	15 196 861	10 643 837	12 195 338
Antal prenumerationer vid årets utgång, 8 Sidor	4 942	6 183	6 803
Genomsnittlig upplaga, papperstidningen	5 090	5 780	6 480

Källa: Prenumerantstatistik, Google Analytics

Kommentar till tabellen

Besöken på 8Sidor.se ökade med drygt 1,4 miljoner under 2020 vilket motsvarar en ökning med 52 procent jämfört med 2019.

Antalet sidvisningar har ökat med 43 procent under förra året. Antalet besök på 8Sidor.se under 2020 bedöms ha påverkats av coronapandemin. Efterfrågan på information om har varit stort och artiklarna om pandemin har varit de mest lästa under året. Många läsare har ställt frågor om pandemin till redaktionen. Flera stora digitala satsningar och marknadsföringskampanjer har gjorts under 2020.

8sidor.se har totalt under året haft 1,2 miljoner användare. Detta är 400 000 fler användare än 2019. Upplagan för den tryckta tidningen minskade med tolv procent (11)., Trenden följer media i stort och en del av samhällets ökade digitalisering. Färre prenumerantkampanjer har genomförts under 2020, likaså har 8 Sidor inte deltagit vid några mässor på grund av pandemin.

Myndigheten
ska rikta stöd för
lättläst till skolan.

Lättläst litteratur och samhällsinformation

MTM har presenterat lättlästa böcker och förslag på hur medierna kan användas i skolan på lektion.se. Webbplatsen är Sveriges största forum för lärare med över 200 000 aktiva medlemmar. Nedladdningsbara lektioner kopplade till lättlästa böcker och 8 Sidor har tillgängliggjorts för grundskola och gymnasium.

Tabell 6. Antal sidvisningar lektion.se

	2020	2019	2018
Antal sidvisningar	13 601	20 091	22 885

Källa: Google Analytics

Kommentar till tabellen

Sidvisningarna på lektion.se minskade med 32 procent under 2020.

Tabell 7 Antal nedladdningar av lektioner kopplade till lättlästa böcker och 8 Sidor

	2020	2019	2018
Nedladdningar	33 755	37 756	44 299

Källa: lektion.se statistiksystem

Kommentar till tabellen

Antalet nedladdningar av lektioner minskade med elva procent under 2020.

På webbplatsen mtm.se/skola publicerades lektioner, reportage och tips med koppling till de flesta av LL-förlagets titlar. Varje vecka under terminerna publicerades lärarmaterial till aktuellt nummer av 8 Sidor. MTM distribuerar ett nyhetsbrev till pedagoger som har cirka 2 200 mottagare. Under året har MTM inte deltagit i några fysiska mässor på grund av pandemin.

Medier kultur

Prestationen *Medier kultur* omfattar produkter och tjänster som myndigheten erbjuder och som används av målgruppen. Samtliga titlar som produceras och förvärvas blir tillgängliga genom det digitala biblioteket Legimus men tillhandahålls även genom fysiska utlån och försäljning.

Det samlade beståndet av talboks- punktskrifts- och e-texttitlar samt teckenspråkig litteratur uppgick den 31 december 2020 till 142 452 titlar (138 642). Det tillgängliga beståndet har ökat i linje med producerad och förvärvad produktion.

Prestationen *Medier kultur* omfattar produkter och tjänster som myndigheten erbjuder och som används av målgruppen.

Kvalitativa aspekter

För verksamheten *Medier kultur* definieras de kvalitativa aspekterna för en ökad användarnytta med det kvalitativa utbud av tillgänglig litteratur som varje år tillförs beståndet samt den servicenivå som ökat utbud och samtidig tillgång till produkterna ger.

MTM strävar efter att alla talböcker skall innehålla text. Det tillför ett mervärde för användaren att ha tillgång till texten samtidigt som man lyssnar på boken. 2020 producerades 95 (93) procent¹ av talböckerna med text.

MTM har i flera år strävat efter att så tidigt som möjligt tillhandahålla önskade böcker till punktskriftslåntagarna. Ett arbete med att mer automatiskt producera punktskrift har genomförts och förfinats och nu har målet uppnåtts med ett resultat där nästan alla titlar går den produktionsvägen. 2020 utgjorde den interna produktionen 92 procent (85) av det totala antalet producerade titlar². De titlar som inte produceras internt är böcker med ett komplext innehåll eller som har ett format som kräver originalframställning och tryck i ett flöde.

MTM har under året tagit emot 2990 (3109) unika förslag från användare genom biblioteken på talböcker och e-text. Antalet förslag på barn- och ungdomsböcker var 273 (322). Dessa behöver dock inte vara efterfrågade av barn eller ungdomar utan utgörs ofta av äldre böcker, så kallad nostalgiläsning.

För punktskriftsböckerna har förändrade arbetssätt gjort att statistiken inte stämmer överens med föregående år. Användarna vänder sig till MTM:s svarstjänst och inte längre direkt till myndigheten.

Produktion och förvärv

MTM producerar och förvärvar talböcker, punktskriftsböcker, e-textböcker och taktila bilderböcker på både svenska och andra språk. Talböcker och e-textböcker går sedan att ladda ner via Legimus och där kan användaren även låna punktskriftsböcker, varav en del som envägslån och några som cirkulationslån.

1 Dynamics AX

2 Dynamics AX

Tabell 8. Antal producerade och förvärvade titlar

	2020	2019	2018
Produktion talböcker	2114	2 039	2 254
Produktion punktskriftsböcker	728	871	842
Produktion e-text	21	5	10
Förvärv talböcker	150	303	618
Förvärv punktskriftsböcker	0	1	0
Förvärv e-text	0	0	0
Förvärv teckenspråkig litteratur	0		0
Summa produktion och förvärv	3031	3 219	3 724

Källa: Dynamics AX

Kommentar till tabellen

Under 2020 minskade produktionen av punktskriftsböcker, på grund av resursbrist i början av året. Förvärven av talböcker fortsätter minska vilket till största del förklaras av att MTM endast har möjlighet att förvärva talböcker i samband med beställningar från läsare. MTM har varje månad informerat om nyproducerade punktskriftstitlar genom utskick av listan Nya punktskriftsböcker, som når totalt 253 (265) prenumeranter³.

Talböcker

Alla folkbiblioteksfilialer och skolbibliotek kan ladda ner de talböcker som användarna vill låna. Användarna kan också själva låna böcker från MTM:s bibliotek legimus.se via tjänsten Egen nedladdning. De får tillgång till tjänsten via sitt folk-, skol- eller högskole-/universitetsbibliotek⁴.

Jag har testat många olika sätt att läsa. Om jag bara lyssnar på en bok vet jag inte vad den handlar om. Jag måste lyssna och se texten samtidigt, för att kunna fokusera.”

Nicole Gunnarsson, gymnasie-elev, läser talböcker i Legimus

3 Accessdatabas: Försäljning etikettutskriften

4 Redovisas även under Medier utbildning, tabell 19

Tabell 9 Antalet digitala lån av talböcker, e-textböcker och teckenspråkig litteratur till bibliotek respektive användare via Legimus.

	2020	2019	2018
Folkbibliotek	36 854	105 505	135 101
Användare, totalt	1 104 754	1 201 587	737 377
- varav kvinnor/flickor	675 759	709 434	422 457
- varav män/pojkar	428 693	491 101	312 928
- varav övriga	302	1052	1 992
Summa	1 141 608	1 307 092	872 478
Skolbibliotek	1 158	2256	2627
Användare, totalt	305 984	334 913	169 129
- varav flickor	170 652	178 126	87 766
- varav pojkar	135 245	156 543	80 272
- varav övriga	87	244	1091
Summa	307 142	337 169	171 756
Sjukhusbibliotek	91	511	641
Användare, totalt	1 724	2330	1 595
- varav kvinnor/flickor	1 274	1447	983
- varav män/pojkar	450	883	598
- varav övriga	0	0	14
Summa	1 815	2841	2 236
Högskolebibliotek	62	198	159
Användare, totalt	337 062	325 323	152 593
- varav kvinnor	257 378	243 604	112 473
- varav män	79 164	81 000	39 747
- varav övriga	520	719	373
Summa	337 124	325 521	152 752
Övriga bibliotek (till exempel länsbibliotek) *	17	674	694
Användare, totalt	1 917	3066	716
- varav kvinnor/flickor	1 375	1789	437
- varav män/pojkar	537	1009	202
- varav övriga	5	268	77
Summa	1 934	3740	1 410
Summa: Bibliotek	38 182	109 144	139 222
Summa: Användare	1 751 441	1 867 219	1 061 410
Totalt	1 789 623	1 976 363	1 200 632

Källa: Qlik Sense (verifierat genom direktuttag från NDS av MSC)

*) MTM:s skyddade bibliotek (för personer med skyddad identitet), specialbibliotek och samarbetspartners ingår i uppgifterna. Uppgift i MTM:s årsredovisning 2017 har reviderats eftersom antalet låntagare 2017 på dessa bibliotek har lagts till.

Kommentar till tabellen

Under 2020 har antalet lån utförda av bibliotek minskat med 35 procent. Utvecklingen har pågått under de senaste åren men ökade under året. En förklaring kan vara att lånen i högre grad sker digitalt än tidigare år, en utveckling som kan ha förstärkts under den pågående coronapandemin. Med kvinnor/flickor respektive män/pojkar avses det tilldelade könet utifrån personnummer. Till kategorin övriga räknas personer som saknar svenskt personnummer, exempelvis utländska högskolestudenter och asylsökande med LMA-nummer.

Utvecklingen av digitala lån under 2020

Antalet digitala lån minskade med cirka elva (+65) procent jämfört med 2019. Användarnas egna digitala lån minskade med sex (+76) procent och bibliotekens var knappt en tredjedel jämfört med 2019.

Av det totala antalet digitala lån, 1 789 623 (1 976 363), utgjorde fortfarande folkbibliotekslånen den största delen med 64 (66) procent. Skolbibliotekslånens andel var 16 (17) procent och högskolebibliotekens var 19 (17) procent.

Den stora ökningen av digitala lån 2019 kopplat till lanseringen av nya versioner av appen Legimus har planat ut. Utvecklingen 2020 stödjer analysen att uppgången under det förra året i första hand förklarades av ett ändrat användarbeteende men även sekundärt av att användarna testade de nya versionerna av appen.

När deltagarna började använda Legimus och talböcker hände det mycket med deras läsande. En del läser böcker överallt nu.

Jenny Friman, leder lättläst bokcirkel för personer med intellektuell eller kognitiv funktionsnedsättning

Fördelning mellan *legimus.se* och appen *Legimus* bland användare

Tabell 10 Antal nedladdningar⁵ via appen *Legimus* och *legimus.se* bland enskilda användare

	2020	2019	2018
Appen <i>Legimus</i>: under 18 år, totalt	420 954	494 319	255 133
- varav flickor	211 707	232 858	119 787
- varav pojkar	209 201	261 361	134 797
- varav övriga	46	100	549
Appen <i>Legimus</i>: över 18 år, totalt	919 333	1 014 019	453 462
- varav kvinnor	649 957	696 846	307 364
- varav män	268 974	315 884	144 373
- varav övriga	402	1 289	1 725
Summa appen	1 340 287	1 508 338	708 595
<i>legimus.se</i>: under 18 år, totalt	7 096	6 548	7 804
- varav flickor	2 794	2 376	2 747
- varav pojkar	4 301	4 167	5 050
- varav övriga	1	5	7
<i>legimus.se</i>: över 18 år, totalt	117 710	173 773	211 195
- varav kvinnor	60 737	95 992	117 300
- varav män	56 827	77 355	93 569
- varav övriga	146	386	326
Summa <i>legimus.se</i>	124 806	180 281	218 999
Webbspelaren: under 18 år, totalt	59 813	44 088	35 776
- varav flickor	23 593	16 992	14 057
- varav pojkar	36 199	27 061	21 594
- varav övriga	21	35	125
Webbspelaren: över 18 år, totalt	175 962	94 103	62 080
- varav kvinnor	128 284	66 933	43 165
- varav män	47 588	26 928	18 665
- varav övriga	90	242	250
Summa webbspelaren	235 775	138 191	97 856
<i>Talboken kommer</i>: över 18 år, totalt		16 148	14 076
- varav kvinnor	9 356	7 514	6 105
- varav män	9 527	8 617	7 610
- varav övriga	0	17	361
Summa <i>Talboken kommer</i>	18 883	16 148	14 076
Totalt antal nedladdningar	1 719 751	1 842 958	1 039 526

Källa: Qlik Sense

5 Begreppet nedladdningar avser nedladdningar av talböcker från *Legimus.se* samt strömning av talböcker via *Legimus* appen och webbspelaren.

Kommentar till tabellen

Under 2020 har antalet nedladdningar och strömningar via *legimus.se*, appen *Legimus*, webbspelaren och Talboken kommer minskat med sju procent jämfört med året före. Minskningen av antalet nedladdningar från *legimus.se* bedöms spegla ett ändrat läsarbeteende där fler väljer att strömma i stället för att ladda ner litteraturen från *Legimus*. Med kvinnor/flickor respektive män/pojkar avses det tilldelade könet utifrån personnummer. Till kategorin övriga räknas personer som saknar svenskt personnummer, exempelvis utländska högskolestudenter och asylsökande med LMA-nummer.

Utvecklingen av nedladdningar bland enskilda användare i Legimus 2020

Appen *Legimus* står för 78 (82) procent av nedladdningarna. Bland unga användare sker 86 (91) procent av nedladdningarna via appen. Antalet nedladdningar genom appen har minskat med nio procent. Minskningen är jämnt fördelad mellan kvinnor och män. För gruppen övriga har lånen via appen minskat med 68 procent. För både flickor och pojkar under 18 år har nedladdningarna i appen minskat.

Antalet nedladdningar av talböcker via *legimus.se* har fortsatt att minska under 2020. Förklaringen är till stor del att fler användare väljer att läsa strömmande via appen och webbspelaren.

Användningen av webbspelaren har närmast tvådubblats under 2020. Ökningen bland unga under 18 år var 36 procent (23) procent. Tjänsten *Talboken kommer*, där folkbibliotek förmedlar talböcker via internet till IT-ovana låntagare, har ökat under året. Under 2019 förmedlades 18 883 (16 148) lån, en ökning med 17 (15) procent.

Den stora ökningen av nedladdningar 2019 kopplade till lanseringen av nya versioner av appen *Legimus* har planat ut. Utvecklingen 2020 stödjer analysen att uppgången under det förra året i första hand förklarades av ett ändrat användarbeteende men även sekundärt av att användarna testade de nya versionerna av appen.

Tabell 11 Antal fysiska utlån av talböcker

	2020	2019	2018
Utlånade fysiska titlar	0	1609	1 699
Summa utlånade titlar	0	1609	1 699

Källa: NDS genom MSC

Kommentar till tabellen

MTM erbjuder inte längre denna service. Det fåtal användare som fortfarande efterfrågar tjänsten erbjuds nu istället att köpa MTM:s produktioner genom tredjepartspartner för försäljning (BTJ).

Tabell 12. Antal förmedlare i Legimus

Antal bibliotek som är registrerade hos MTM	2020	2019	2018
Folkbibliotek	664	671	667
Skolbibliotek	2 467	2 194	2 178
Sjukhusbibliotek	39	34	34
Högskolebibliotek	82	80	79
Summa	3 252	2 979	2958
Antal bibliotek som lånat direkt från MTM	2020	2019	2018
Folkbibliotek	0	2	47
Skolbibliotek	0	23	94
Sjukhusbibliotek	0	0	2
Högskolebibliotek	0	1	5
Summa	0	26	148

Källa: NDS genom MSC

Kommentar till tabellen

Under 2020 har antalet skolbibliotek som är registrerade hos MTM ökat med tolv procent. För övriga bibliotek har inga större förändringar skett under året. MTM erbjuder inte längre biblioteken att utföra direktlån.

Tabell 13. Antal användare i Legimus som registrerats via bibliotek

	2020	2019	2018
Folkbibliotek totalt	89 643	81 916	71 940
- varav kvinnor/flickor	46 193	40 822	35 906
- varav män/pojkar	43 368	39 434	35 978
- varav övriga	82	1 660	56
Skolbibliotek totalt	70 222	63 861	53 367
- varav flickor	32 949	29 648	24 665
- varav pojkar	37 164	34 099	28 612
- varav övriga	109	114	90
Sjukhusbibliotek totalt	131	116	97
- varav kvinnor/flickor	89	78	61
- varav män/pojkar	42	38	36
- varav övriga	0	0	0
Högskolebibliotek totalt	20 126	16 382	13 767
- varav kvinnor	14 734	11 932	9 941
- varav män	5 283	4 450	3 762
- varav övriga	109	0	64
Summa registrerade användare i Legimus	180 122	162 275	139 171

Källa: NDS via MSC

Kommentar till tabellen

Antalet användare i Legimus har ökat med elva procent under 2020. Utvecklingen följer trenden från de senaste åren men indikerar också på att biblioteken har varit framgångsrika i sitt arbete att erbjuda alternativa lånevägar under coronapandemin. Likaså i sitt riktade arbete mot målgruppen och i att öka kunskapen om MTM:s tjänster och produkter bland både användare och förmedlare. Med kvinnor respektive män avses det tilldelade könet utifrån personnummer. Till kategorin övriga räknas personer som saknar svenskt personnummer, exempelvis utländska högskolestudenter och asylsökande med LMA-nummer.

Tabell 14. Antal registrerade användare som lånat via Legimus

	2020	2019	2018
Folkbibliotek totalt	56 310	53 904	53 463
- varav kvinnor/flickor	30 944	28 902	27 549
- varav män/pojkar	25 348	24 979	25 873
- varav övriga	18	23	41
Skolbibliotek totalt	37 835	35 833	36 298
- varav flickor	19 049	17 573	17 329
- varav pojkar	18 762	18 210	18 908
- varav övriga	24	50	61
Sjukhusbibliotek	86	83	75
- varav kvinnor/flickor	60	55	50
- varav män/pojkar	26	28	25
- varav övriga	0	0	0
Högskolebibliotek	14 226	12 737	10 784
- varav kvinnor	10 686	9363	7 862
- varav män	3 489	3326	2 876
- varav övriga	51	48	46
Övriga bibliotek	106	141	74
- varav kvinnor/flickor	67	99	45
- varav män/pojkar	38	41	28
- varav övriga	1	1	1
Summa	108 563	102 698	100 694

Källa: Qlik Sense

Kommentar till tabellen

Trots att antalet lån via plattformen Legimus minskade med 35 procent under året (se tabell 9) så har antalet låntagare ökat med 6 procent. Bakgrunden bedöms vara att de låntagare som genomfört sina lån i samband med fysiska besök på bibliotek inte har lånat direkt från Legimusplattformen under pandemin. Med kvinnor respektive män avses det tilldelade könet utifrån personnummer. Till kategorin övriga räknas personer som saknar svenskt personnummer, exempelvis utländska högskolestudenter och asylsökande med LMA-nummer.

Tabell 15. Antal exemplar försålda talböcker

	2020	2019	2018
Till privatpersoner	92	52	25
Till bibliotek, BTJ	10 442	10 801	12 246
Summa	10 534	10 853	12 271

Källa: Underlag från BTJ

Kommentar till tabellen

MTM tillhandahåller talböcker till försäljning via en återförsäljare, BTJ, som laddar ner exemplar från legimus.se och säljer dem till bibliotek och privatpersoner. Försäljningen av talböcker skiljde sig jämfört med föregående år med minus tre (12) procent.

Punktskriftsböcker

Beståndet av punktskriftsböcker uppgick vid årsskiftet till 17 099 (16 991) titlar. Böckerna produceras i olika format och distribueras till användarna via MTM:s punktskrifts- och prenumerationsservice, via folk- och skolbibliotek samt direkt till användaren genom ett envägslån av den aktuella titeln⁶. Under 2020 lånades 15 245 (15 332) volymer ut som engångslån. Det handlade om 3730 titlar, då en titel ofta består av flera volymer. Via MTM:s punktskrifts- och prenumerationsservice registrerades 1026 cirkulationslån, inklusive omlån. För dessa kan vi inte få fram antal volymer.

Under året gjordes envägslån av 116 låntagare och cirkulationslån av 40 låntagare, totalt 156 aktiva låntagare. Vid årets slut var 721 punktskriftslåntagare registrerade vilket ska jämföras med 693 i slutet av 2019. Låntagarna består av såväl enskilda användare som folk- och skolbibliotek som förmedlar punktskriftsböcker. MTM tillhandahåller även punktskriftsböcker till försäljning. Ett gott samarbete med landets syncentraler, Synskadades Riksförbund och Specialpedagogiska skolmyndigheten bidrar till att punktskriftsanvändare får kännedom om möjligheten att låna punktskriftsböcker från MTM.

Tillgänglighet är att ditt sätt att läsa är lika accepterat och uppmuntrat oavsett om det är med fingertopparna, öronen, eller ögonen.

Eva Fridh, punktskriftsläsare. Tillsammans med Martin von Knorrig, bilden, vann hon MTM:s tillgänglighetspris Läsguldet 2020.

6 Envägslån innebär att ett exemplar av titeln skickas till användaren och när boken är färdigläst återvinns den.

Tabell 16. Antal utlånade och försålda punktskriftsböcker samt antal punktskriftsläsare

	2020	2019	2018
Utlånade volymer	15 245	16 355	15 860
- varav barnböcker	*	*	2 819
Försålda exemplar	610	422	377
Antal punktskriftsläsare, totalt	721	693	652
- varav kvinnor	450	432	412
- varav män	264	254	235
- varav övriga	6	7	5

Källa: Mikromarc, NDS, CRS

* Uppgiften är inte möjlig att ta fram på grund av förändrade produktionsflöden

Kommentar till tabellen

Antalet utlånade volymer minskade med sju procent 2020 jämfört med året före. Beträffande punktskriftsläsare gallras endast avlidna låntagare bort ur registret.

Taktilt illustrerade böcker för barn med funktionsnedsättning

Tre nya taktila bilderböcker för barn med funktionsnedsättning har producerats i collageteknik: *Fem små apor*, *Titta en kanin!* och *Start och full fart*. En av titlarna, *Fem små apor*, gjordes även med ritade tecken som stöd. Boken inleds dessutom med handrörelser som den vuxna kan göra tillsammans med barnet. Försäljningen av taktila bilderböcker till biblioteken har ökat 2020.

Tabell 17. Bestånd, taktila bilderböcker

	2020	2019	2018
Bestånd, taktila bilderböcker	96	93	93
Försålda exemplar, antal	460	286	328

Källa: Mikromarc, CRM

Myndigheten ska främja tillgången till punktskrift och taktilt illustrerade böcker för barn med funktionsnedsättning

Främjande av teckenspråkig litteratur

MTM tillgängliggör teckenspråkig litteratur producerad av Specialpedagogiska skolmyndigheten (SPSM) i form av filmer i *legimus.se*. Utbudet omfattar 148 titlar och består främst av barn- och ungdomsböcker. Antalet lån av teckenspråkig litteratur via *legimus.se* uppgick 2020 till nio 9 (16) stycken.

MTM ska främja teckenspråkig litteratur.

Under året avslutades ett pilotprojekt som på prov låtit producera två titlar av litteratur på svenskt teckenspråk. Pilotprojektet utgör en del av den pilotstudie på området som inleddes 2018. De titlar som tillgängliggjordes var *Sune och tjejhatarligan* av Anders Jakobsson och Sören Olsson, samt den lättlästa versionen av Selma Lagerlöfs *En herrgårdssägen*. Båda filmerna producerades i samverkan med företaget Teckenbro AB. Filmerna har också utvärderats av personer ur målgruppen.

Medier utbildning

Prestationen *Medier utbildning* omfattar produkter och tjänster som myndigheten erbjuder och som används av studerande vid högskola och universitet.

Kvalitativa aspekter

För verksamheten *Medier utbildning* definieras de kvalitativa aspekterna för en ökad användarnytta med det kvalitativa utbud av tillgänglig litteratur som varje år tillförs beståndet. Vidare utifrån den servicenivå som ökat utbud och ökad samtidig tillgång till produkterna ger.

Ingen student med läsnedsättning ska behöva vänta på sin kurslitteratur. MTM har fortsatt arbetet med att effektivisera produktions- och distributionsprocessen. Under pågående produktion skickas delar av boken löpande till studenterna i den ordning de önskar och dessa delar leveranserna når studenten tidigt. Däremot har studenterna fått vänta på den slutliga leveransen av den färdiga talboken då flera av titlarna har varit komplicerade att producera.

Landets lärosäten ansvarar för registrering av studerande till tjänsten Egen nedladdning. I december 2020 fanns det 20 126 registrerade användare med nedladdningskonto på universitets- och högskolebibliotek, att jämföra med 16 464 vid samma tidpunkt året innan, en ökning med 22 (20) procent. Antalet studenter som begär att få sin kurslitteratur i punktskrift varierar mellan åren. Produktionen av kurslitteratur i punktskrift är mycket kostnadsdrivande för myndigheten.

Förbättrad service till studenter

MTM samarbetar med Myndigheten för yrkeshögskolan (MYH), där MTM producerar litteratur för studerande på de utbildningar som MYH administrerar. MTM har även ett samarbete med folkhögskolor. Produktionen bekostas av skolorna och böckerna finns tillgängliga för lån i *legimus.se*. Samarbetet har resulterat i 30 (44) titlar⁷.

Produktion och förvärv

MTM:s produktion av kurslitteratur för studerande vid högskola och universitet är efterfrågestyrd och baseras på de beställningar som inkommer från studenterna inför och under varje termin. Produktionen påverkas också

MTM ska förse högskolestuderande personer som har en funktionsnedsättning i form av läsnedsättning med sådana exemplar av kurslitteratur som de behöver för att kunna ta del av litteraturen.

av variationer i antalet studenter mellan åren och vilka utbildningar som de väljer att söka. Sammantaget leder det till att produktionsvolymen och kostnaderna för den varierar mellan åren.

MTM:s utgångspunkt är att tillgängliggöra kurslitteraturen för studenten så snabbt som möjligt. Därför produceras talböckerna i första hand med syntetiskt tal vilket ger en kortare produktionstid samt lägre kostnad per talbok.

Dock finns det ett flertal högskoleämnen som är så komplexa att inläsning med talsyntes leder till en så låg kvalitet på den inlästa texten, att studenten får svårt att tillgodogöra sig innehållet i kurslitteraturen. I de fall en student med behov av anpassat material blir antagen till en kurs i ett sådant ämne är det oftast nödvändigt att producera hela eller stora delar av kurslitteraturen med mänskligt tal.

Under året har en stor andel komplexa böcker med mänsklig inläsning beställts vilket medför en högre kostnad medan volymen har varit i stort sett densamma, se tabell 18.

Tabell 18. Antal producerade och förvärvade titlar, *Medier utbildning*

	2020	2019	2018
Produktion talböcker	1360	1332	1331
Produktion punktskriftsböcker	11	8	59
Produktion e-textböcker	88	80	81
Förvärv talböcker	6	4	6
Summa produktion och förvärv	1465	1424	1 477

Källa: Dynamics AX

Kommentar till tabellen

Produktionen och förvärven har totalt sett legat på samma nivå som föregående år.

Utlåning

Tabell 19. Antal lån

	2020	2019	2018
Antal digitala lån, högskolebibliotek	5	198	159
Antal digitala lån, studenter vid högskolebibliotek	353 843	325 282	152 593
- varav kvinnor	269 656	243 600	112 473
- varav män	83 667	80 963	39 747
- varav övriga	520	719	373
Summa	353 848	325 480	152 752

Källa: Mikromarc, NDS

Kommentar till tabellen

Under 2020 har trenden att digitala lån endast sker via enskilda användares konton förstärkts. Bibliotekens andel av de digitala lånen utgör 2020 bara en bråkdel av de totala lånen.

Utvecklingen av digitala lån bland högskolestudenter

Bland låntagare som har lånat via högskolebibliotek har antalet digitala lån i *Legimus* ökat med nio procent.

Trenden att kvinnor står för en övervägande mängd av lånen har fortsatt under året. Under 2020 var deras andel 76 (75) procent av de totala digitala lånen. Fördelningen mellan kvinnor och män speglar till stor del könsfördelningen bland antagna högskolestudenter.

Den stora ökningen av digitala lån 2019 kopplat till lanseringen av nya versioner av *appen Legimus* har planat ut. Utvecklingen 2020 stödjer analysen att uppgången under det förra året i första hand förklarades av ett ändrat användarbeteende men även sekundärt av att användarna testade de nya versionerna av appen.

Utveckling

Prestationen *Utveckling* omfattar den verksamhet som resulterar i utveckling och vidareutveckling av produkter och tjänster och som kommer målgruppen tillgodo.

Kvalitativa aspekter

Verksamheten *Utveckling* resulterar i nya och förbättrade produkter och tjänster som myndigheten bedömer får positiva effekter för användarna. Arbetet sker i samverkan med användare och leverantörer.

Verksamheten syftar till ökad tillgänglighet och ökad valfrihet i användningen av produkter och tjänster. Genom att även främja forskning kring tillgängliga medier och MTM:s målgrupper, kan nya produkter och tjänster i än högre grad komma användarna till godo. MTM är medlem i Svenska Institutet för Standarder (SIS) och deltar i flera tekniska kommittéer i syfte att bidra till tillgänglig läsning.

Uppdatering av IT-plattformen *Legimus*

Under 2020 har ett projekt påbörjats för att uppdatera *Legimus* till en modernare teknisk plattform, med ett enklare användargränssnitt för både låntagare och förmedlare. En ny version av webbplatsen väntas kunna lanseras under 2021, och innebär ett viktigt första steg i att förbättra *Legimus* med utgångspunkt i läsarnas behov.

MTM ska främja och bevaka teknikutvecklingen av nya medier för att öka tillgängligheten till litterära verk och dagstidningar för personer med funktionsnedsättning.

Nytt format för talböcker

MTM har under 2020 påbörjat ett utvecklingsarbete för att möjliggöra ett skifte av formatet för talböcker från Daisy-formatet till EPUB 3, som är mer framtids-säkert och innebär bättre tillgänglighet för läsarna på sikt. Projektet är omfattande och komplext eftersom det berör många olika led i produktions- och distributionskedjan, och påverkar ett flertal IT-system och externa leverantörer. Första delarna av övergången till EPUB 3 kommer att vara klar under 2021.

Tjänst för distribution av talböcker

För att nå andra än taltidningsprenumeranter med tjänsten *Talboken kommer*, har ett samarbete med bibliotek, syncentraler och återförsäljare av Daisyspelare bedrivits för att testa tjänsten inom befintliga strukturer och ansvarsområden.

Utveckling av lättanvänd digital läsutrustning

MTM har tillsammans med samarbetspartners/leverantörer påbörjat ett utvecklingsarbete för att ta fram mer lättanvänd digital läsutrustning. Utrustningen ska även kunna anpassas utifrån användarens individuella behov. Även ett samverkansarbete med Mälardalens högskola (MDH) pågår inom området.

Dagstidningar

Prestationen *Dagstidningar* omfattar dagstidningar som myndigheten i samverkan med tidningsföretagen årligen producerar, tillgängliggör och distribuerar som taltidning samt det användarstöd myndigheten tillhandahåller.

Kvalitativa aspekter

Verksamheten *Dagstidningar* resulterar i en ökad användarnytta genom att varje år tillgängliggöra ett brett utbud av dagstidningar samt tillhandahålla den servicenivå som ett brett utbud och förbättrade tjänster ger. Utbudet har varit oförändrat under året. Inga tidningar har vare sig tillkommit eller försvunnit. De kvalitativa aspekterna utgår huvudsakligen från den utveckling som sker inom taltidningsområdet.

Dagstidningar och kostnader

Taltidningar produceras med talsyntes och distribueras via internet. Det ger användaren möjlighet att prenumerera på valfri dagstidning oavsett var man befinner sig, läsa all redaktionell text i tidningen samt använda utrustning som passar individens egna behov. Taltidningsnämnden beslutar om stöd för utgivning av taltidningar i enlighet med förordningen (2013:9) om taltidningar och mottagarutrustning. MTM ansvarar för produktion och distribution, vilket sköts via upphandlade leverantörer.

Myndigheten har till uppgift att förbättra tillgången till innehåll i dagstidningar för personer med en funktionsnedsättning som gör att de inte kan ta del av en vanlig dagstidning

Prenumeranterna kan, vid behov, erhålla kostnadsfri mottagarutrustning. MTM ansvarar för upphandling, fördelning och vidareutveckling av de mottagare som behövs för att prenumeranterna ska kunna lyssna på taltidningen.

Tabell 20. Kostnad för taltidningsverksamheten exklusive OH-kostnader, tkr

	2020	2019	2018
Taltidningsverksamhet	27 950	31 294	39 319
- varav inköp nya mottagare	0	0	1 515
Bidrag till taltidningsföretag	6 229	6 153	8 092
Summa exklusive utbyte av mottagare	34 179	38 077	45 897
Summa inklusive utbyte av mottagare	34 179	38 077	47 411

Källa: Agresso

Kommentar till tabellen

Kostnaden för taltidningsverksamheten exklusive inköp av nya mottagare har minskat med tio procent under 2020.

Anledningarna till de minskade kostnaderna för taltidningsverksamheten är flera:

- Eftersom inga hembesök har kunnat genomföras under stora delar av året på grund av pandemin har kostnaderna för detta minskat väsentligt.
- De uteblivna hembesöken har också medfört att antalet prenumeranter har minskat väsentligt. Det har också inneburit lägre kostnader för verksamheten.
- MTM:s omlokalisering till Malmö har medfört att inga större marknadsförings- eller utvecklingsinsatser har pågått under året. Verksamheten har fokuserat på att bibehålla kvaliteten på nuvarande tjänst och utformning.
- Inga större inköp av utrustning eller andra investeringar på längre sikt har heller genomförts under året, framför allt beroende på omlokaliseringen.
- Tidningsföretagens ansökningar om stöd har successivt minskat, även om nivån 2020 har varit ungefär samma som 2019. Det är framför allt marknadsföringsstödet som har minskat.

Taltidningen gör det enkelt för seniorer med synnedsättning att uppdatera sig i nyhetsflödet.”

Lars Reisdahl, bibliotekarie

Kostnadsutvecklingen kan också kopplas till kostnad per prenumerant.

Tabell 21. Kostnad per prenumerant, tkr.

	2020	2019	2018
Kostnad per prenumerant	8,5	8,5	11,0

Källa: Agresso och Textalk Vision

Kommentar till tabellen

Kostnaden per prenumerant är densamma jämfört med 2019. Den fortsatt lägre nivån beror, som föregående år, på att taltidningsföretagen har sökt mindre bidrag för marknadsföringsinsatser under 2020.

Tidskrifter

Prestationen *Tidskrifter* omfattar de produkter och tjänster som erbjuds personer med synnedsättning, samt stöd till de kulturtidskrifter som själva tillgängliggör sin tidskrift.

Kvalitativa aspekter

För verksamheten *Tidskrifter* definieras de kvalitativa aspekterna för en ökad användarnytta med det kvalitativa utbud av tidskrifter som varje år tillgängliggörs samt även utifrån den servicenivå som ett ökat utbud och förbättrade tjänster ger.

Antal tidningar som är tillgängliga för prenumeration har minskat med en sedan 2019.

Tabell 22. Antal tidningar och prenumerationer

	2020	2019	2018
Taltidning, barn, 2 tidningar	83	95	111
- varav flickor	29	40	49
- varav pojkar	50	51	53
- varav övriga	4	4	9
Taltidning, vuxna, 3 tidningar	302	331	449
- varav kvinnor	193	213	297
- varav män	89	97	126
- varav övriga	20	21	26
Punktskriftstidning, barn, 1 tidning	12	13	16
- varav flickor	7	7	9
- varav pojkar	2	3	4
- varav övriga	3	3	3
Punktskriftstidning, vuxna, 2 tidningar	120	124	140
- varav kvinnor	82	82	96
- varav män	31	34	36
- varav övriga	7	8	8
Tidskrifter överförda till punktskrift i sin helhet	174	147	169
- varav kvinnor	115	99	121
- varav män	46	35	48
- varav övriga	13	13	0
8 Sidor, punktskrift	55	53	66
- varav kvinnor	28	24	27
- varav män	17	15	15
- varav övriga	10	14	24
Kamratposten och Knep och knåp, punktskrift i urval	38	36	43
- varav kvinnor	29	27	27
- varav män	9	8	14
- varav övriga	0	1	2
Summa	784	799	951

Källa: Agresso (antalet prenumeranter)

Kommentarer till tabellen

Efterfrågan är närmast oförändrad jämfört med föregående år. Många av tidningarna för vuxna läses av den äldre generationen. MTM:s erfarenhet från kontakter med användare är att uppsägning av prenumeration oftast sker med hänvisning till hög ålder. Med kvinnor/flickor respektive män/pojkar avses det tilldelade könet utifrån personnummer. Till kategorin övriga räknas prenumeranter som inte har angett komplett personnummer, eller organisationer.

MTM ska göra kulturtidskrifter tillgängliga för personer med funktionsnedsättning.

Stöd för inlästa kulturtidskrifter

MTM administrerar ett stöd för inläsning och redigering av kulturtidskrifter. Under 2020 har tretton kulturtidskrifter erhållit cirka 638 (555) tkr i stöd.

Individuell service

Prestationen *Individuell service* omfattar produkter och tjänster som erbjuds personer med synnedsättning.

Kvalitativa aspekter

Individuell service är en verksamhet som genom hög personlig servicenivå bidrar till att skapa möjlighet till ökad delaktighet i samhället. I den individuella servicen ingår exempelvis *Utskrivningstjänsten*, *Punktkassen* och *Punktväskan* samt spel och almanackor som anpassas efter målgruppens behov.

Att tidigt komma i kontakt med bokstäver, text och böcker är en viktig faktor för att utvecklas till en läsande person, vilket gäller alla barn. Möjligheten till detta är dock begränsad för punktskriftläsande barn eftersom tillgången på punktskrift i omgivningen är liten.

Punktkassen och *Punktväskan* förmedlas, via syncentralerna, till familjer där ett barn förväntas bli punktskriftsläsare. Materialen är tänkt för barn i förskoleålder och vill inspirera till taktill läsning och lek, där färdigheter som behövs för punktläsning används.

Punktläsande barn mellan fem och tolv år kan vara medlemmar i *Punktklubben* och får då paket med böcker, enkla texter och andra läsinspirerande saker, som till exempel sällskapsspel, *Finn fem fel* och labyrinter.

För självständighet och delaktighet produceras punktskriftsalmanackor och sällskapsspel som MTM synanpassar. Oftast behövs både en anpassning av spelplan och tärningar samt instruktioner. Spelen säljs via återförsäljare.

Det går också att varje vecka prenumerera på *Melodikryssets* kryssruta på punktskrift.

Tabell 23. Antal producerade artiklar

	2020	2019	2018
Almanackor i fem olika format	435	460	490
Synanpassade kortlekar	125	150	100
Sällskapsspel	124	170	81
Summa	684	780	671

Källa: Lagerlista Iris, inlevererade produkter

Kommentarer till tabellen

Vissa artiklar som finns i lager tillverkas endast vid behov. Efterfrågan på almanackor minskar eftersom många går över till digitala almanackor.

Tabell 24. Antal prenumeranter och levererade produkter

	2020	2019	2018
Punktkassen*	31	36	17
Punktväskan*	27	34	21
Punktklubben totalt	30	27	33
- varav flickor	15	14	20
- varav pojkar	13	12	12
- varav övriga*	2	1	1
Melodikrysset totalt	46	41	44
- varav kvinnor	35	32	34
- varav män	11	9	10
- varav övriga*	0	0	0

Källa: Prenumerationslistor ur Agresso, sammanställningar av beställningar via e-post och telefon, samt prenumerationslista ur CRM-system.

*Punktkassen och Punktväskan delas ut via förmedlare, därav ingen fördelning efter kön.

Kommentarer till tabellen

Med kvinnor/flickor respektive män/pojkar avses det tilldelade könet utifrån personnummer. Till kategorin övriga räknas prenumeranter utan komplett personnummer eller organisationer. Antalet medlemmar i Punktklubben varierar mellan åren beroende på hur många barn som finns i varje årskull.

Punktskriftstjänsten

Punktskriftstjänsten är en individuell, kostnadsfri service för personer med dövblindhet och personer med synnedsättning. Genom tjänsten kan enskilda punktskriftsläsare få eget material överfört till punktskrift exempelvis myndighetsdokument, taktila kartor, bruksanvisningar eller recept. MTM överför även *Dövas tidning* till punktskrift. Personer med dövblindhet har inga begränsningar när det gäller att beställa material. Personer med synskada kan beställa max 1500 originalsidor punktskrift per person och år samt ett obegränsat antal kopior.

Kostnaden för Punktskriftstjänsten 2020 var 441 tkr⁸ jämfört med 643 tkr 2019 och 534 tkr 2018, vilket var en minskning med 31 procent jämfört med 2019 och 17 procent jämfört med 2018. Styckkostnaden per punktskriftstjänstärende var 946 kr 2020 jämfört med 983 kr 2019 och 938 kr 2018, vilket innebär en minskning av kostnaden med fyra procent mellan 2020 och 2019 och närmast lika kostnad 2020 som 2018.

Tabell 25. Antal ärenden och registrerade användare till *Punktskriftstjänsten*

	2020	2019	2018
Antal ärenden	466	654	569
Antal registrerade användare	231	223	226

Källa: Accessdatabas DUT samt CRM-system

Kommentar till tabellen

Antalet registrerade användare har ökat med tre procent under året medan antalet ärenden har minskat med 28 procent. Det är en efterfrågestyrd tjänst och behovet varierar. Det har varit 83 (89) aktiva beställare under året och av dessa är tolv (11) dövblinda punktskriftsläsare.

Läsombud

Kvalitativa aspekter

Läsombudsverksamheten arbetar för att vuxna personer med intellektuella och/eller kognitiva funktionsnedsättningar inom LSS- och äldreomsorg får sin demokratiska rätt till läsning, litteratur och samhällsinformation tillgodosedd, utifrån sina egna förutsättningar. Inom läsombudsverksamheten utbildar, inspirerar och stödjer MTM de läsombud och högläsare som finns i hela landet inom LSS- och äldreomsorg.

⁸ Agresso, kostnad per ärende exklusive OH-kostnader

Läsombudsverksamhet

Det finns i Sverige 4 049 registrerade läsombud, frivilliga högläsare och medlemmar i regionala och kommunala arbetsgrupper, en minskning med knappt 16 procent från 2019. Minskningen beror på en pågående gallring av registerna för att få ett uppdaterat kontaktregister. Under 2020 har 858 läsombud/frivilliga högläsare/medlemmar i arbetsgrupper avregistrerats och 135 tillkommit.

Läsombudsverksamheten har under året kraftigt påverkats av coronapandemin, inte minst med tanke på besöksförbudet inom äldreomsorgen och nedstängningar av vissa dagliga verksamheter. Huvuddelen av planerade regionala utbildningar och inspirationsdagar har skjutits upp och planeras att genomföras under 2021. Under årets första kvartal hann dock fyra arrangemang genomföras som planerat innan restriktionerna omöjliggjorde fysiska möten. Utöver detta har två digitala inspirationsdagar för läsombud/högläsare över hela landet ägt rum samt MTM:s tre övergripande webinarier med läsfrämjande tema.

Utmärkelsen *Årets Läsombud* har delats ut för nionde året i rad och läsombudsverksamheten har gett ut tre nummer av tidningen *Läsombudet* samt två digitala nyhetsbrev. MTM har fortsatt samarbetet med Studieförbundet Vuxenskolan i de Arvsfondsfinansierade projekten *Shared Reading* i Jönköpings län och *Läslust hela livet* i Kalmar län. Båda projekten syftar till metodutveckling och spridning av högläsning till vuxna med behov av extra stöd.

Myndigheten ska driva och utveckla funktionen läsombud.

Läsningen blir något att se fram emot för de äldre. Att sjunga och ta med föremål från olika resor jag gjort är också några sätt att sätta guldkant på tillvaron för dem.

Sebastian Åkesson, utsedd till Årets läsombud 2020

Kunskapscentrum

Myndigheten ska vara ett nationellt kunskapscentrum för tillgängliga medier. Myndigheten ska sammanställa och sprida information om tillgängliga medier och deras målgrupp.

MTM har till uppgift att utveckla verksamheten på vetenskaplig grund med utgångspunkt i användarnas behov, i syfte att utveckla och öka tillgången till litteratur, nyheter och information för personer med funktionsnedsättning. I detta arbete är användare och intresseorganisationer, liksom läsombud, förmedlare och andra samarbetspartners, viktiga aktörer och ambassadörer. MTM:s brukarråd och referensgrupper utgör ett viktigt och värdefullt stöd i uppdraget att MTM ska vara ett nationellt kunskapscentrum för tillgängliga medier.

Med stöd av MTM:s vetenskapliga råd samlas, analyseras och sprids forskning om sådant som ligger i linje med MTM:s verksamhet och som i förlängningen kan användas i praktisk tillämpning.

MTM bevakar systematiskt den tekniska utvecklingen inom sitt verksamhetsområde, exempelvis genom deltagande i standardiseringsorganisationer, DAISY Consortium och International Federation of Library Associations and Institutions (IFLA). Samverkan med marknadens aktörer är viktig för att utveckla produkter och tjänster som säkerställer att den enskilda personen får tillgång till information utifrån sina behov och funktionsförmågor. Som ett led i att vara ett kunskapscentrum för tillgängliga medier uppmärksammar MTM det arbete som görs ute i samhället för att lyfta den demokratiska rätten till information och läsning. Från och med 2018 delar MTM ut två priser: *Årets läsombud* och *Läsguldet*.

Punktskriftsnämnden

Medlemmarna i Punktskriftsnämnden representerar organisationer, myndigheter och institutioner inom punktskriftsområdet och består av tolv personer; tio ledamöter och två ersättare. Punktskriftsnämnden har under året haft fyra sammanträden.

Under året har en processkartläggning genomförts av nämndens verksamhet, med syftet att finna förbättrade organisationsformer.

Nämnden har organiserat tre arbetsgrupper för olika ändamål: en arbetsgrupp för att gynna samverkan mellan institutioner och organisationer som kommer i kontakt med punktskriftsläsande barn; en arbetsgrupp för matematikundervisning, som av tekniska skäl fortfarande är det mest utmanande området att göra tillgängligt; samt en för punktskriftslayout. Punktskrift läses i allt större omfattning som digital text på punktskriftsskärm och det finns ett behov av nya riktlinjer för detta, samtidigt som det finns behov av att undersöka och dokumentera aktuell praxis av riktlinjer för layout av punktskrift för läsning på papper.

Under året har samtliga arbetsgrupper varit aktiva eller återaktiverats efter myndighetens omlokalisering.

Nämnden är part i samverkansinitiativet *Syntolkning och bildbeskrivning för tillgänglig kommunikation och social inkludering* vid Lunds universitet som startade 2019 och som har hållit flera aktiviteter under året.

MTM/Punktskriftsnämnden är medlem i SIS, Svenska Institutet för Standarder, och Punktskriftsnämnden deltar i den tekniska kommittén för hjälpmiddelsstandardisering, SIS/TK 344.

Inom MTM finns en nämnd för punktskrift och taktill läsning, Punktskriftsnämnden. Punktskriftsnämnden har till uppgift att främja och utveckla taktill läsning och punktskrift som skriftspråk för synskadade.

Nämnden besvarar kontinuerligt frågor från allmänhet och företag, bland annat om taktill märkning och skyltning, samt om punktskrift på andra språk än svenska.

Nämnden har under året bidragit till att ta fram en strategi för det taktilla området för myndigheten, en understrategi till MTM:s strategi. Nämnden har vid sina sammanträden berört ett stort antal ämnen, bland annat digitaliseringens inverkan på taktill läsning och på tillgänglighet, samt programmeringsundervisning i skolan.

Nämnden ska särskilt utarbeta riktlinjer för den svenska punktskriften

I nämndens skriftserie publiceras riktlinjer för svensk punktskrift och framställning av taktilla bilder. Förberedelser har gjorts för kommande arbete med utformning av regler för svensk åttapunktsskrift samt med riktlinjer och råd för läsning med punktskriftsskärm.

Nämnden ska medverka till internationellt samarbete inom området

Nämnden har bidragit till förberedelser för konferensen Tactile Reading 2021 som kommer att genomföras i Norge. Konferensen initierades av Punktskriftsnämnden med syftet att etableras som en återkommande internationell konferens, som en plattform för utveckling och kunskapsutbyte inom det taktilla området.

Nämnden har under året arrangerat en digital konferens för punktskriftsnämnderna i de nordiska länderna. De årligen återkommande nordiska konferenserna ger ett värdefullt kunskapsutbyte.

Vetenskapligt råd

MTM:s vetenskapliga råd består av generaldirektören, som är ordförande, samt nio ledamöter knutna till discipliner som på olika sätt berör myndighetens verksamhetsområden och målgrupp. Vetenskapliga rådet har haft tre möten under året, två av dem digitala. Rådet har vid sina möten varit rådgivande inom flera för myndigheten aktuella områden.

Brukarråd

Rådet består av generaldirektören, som är ordförande, en mötesledare och en sekreterare, båda från MTM, samt åtta ledamöter som representerar målgruppen samt förmedlare. Brukarrådet har under 2020 haft tre möten, varav det första var på plats i MTM:s lokaler i Malmö. Med anledning av pandemin ställdes därefter arbetet om och de nästkommande två mötena var digitala. MTM samverkar med de deltagande organisationerna utifrån målgruppens behov av MTM:s produkter och tjänster.

Inom myndigheten finns ett rådgivande organ som benämns vetenskapligt råd. Det rådgivande organet ska verka för att myndigheten bevakar och sprider relevant forskning om lättläst litteratur och nyhetsförmedling och om övriga tillgängliga medier och deras målgrupper.

Inom myndigheten finns ett rådgivande organ som benämns brukarråd. Det rådgivande organet ska främja kontakter med målgrupper, intresseorganisationer och förmedlare och bistå myndigheten i frågor som rör det nationella kunskapscentret.

Inom myndigheten finns ett särskilt beslutsorgan för radio- och kassettidningar och andra taltidningar, taltidningsnämnden. Nämnden har de uppgifter som följer av förordningen (2013:9) om taltidningar och mottagarutrustning.

Taltidningsnämnden

Taltidningsnämnden utses av regeringen och har nio ledamöter. Nämnden har under året haft fem sammanträden.

Taltidningsnämnden har till uppgift att genom informationsinsatser försöka få tidningsföretag att starta utgivning av taltidningar

MTM genomförde insatser under 2020 för att befästa och förankra taltidningen som ett viktigt och, ur demokrati- och tillgänglighetsperspektiv, ständigt aktuellt medium. Utbudet har inte förändrats under året. Inga tidningar har tillkommit och inga har lagts ned.

Nämnden ska verka för att prenumeranter på taltidningar får utbildning och sådant stöd som underlättar för dem att tillgodogöra sig tidningarna och att sköta den tekniska utrustning som behövs för mottagningen

Innehållet i taltidningen är i princip detsamma som i dagstidningen. Prenumeranten kan välja mellan tre versioner av taltidningen: fullängds-, kort- eller profiltidning. Profiltidningen formas utifrån individuella val så att något eller några avsnitt av tidningen läses först.

MTM har en process för att underlätta och stödja tidningsläsarna. Varje ny prenumerant kontaktas för att utifrån en behovsprövning kunna fastställa vilket sätt att läsa taltidningen som passar bäst: via någon av apparna Legimus och Akila, via e-post, eller med daisyspelare med internetuppkoppling. De flesta prenumeranter, ca 80 procent, väljer att läsa med en daisyspelare. Om en sådan är aktuell, introduceras utrustning och taltidning vid personliga hembesök. Därefter har prenumeranten möjlighet att kontakta supportfunktionen Taltidningshjälpen. Användare av apparna *Legimus* och *Akila* får stöd från MTM.

För de prenumeranter som valt att behålla RATS-mobilen⁹ för att läsa taltidningen finns en särskild supportfunktion.

Nämnden ska följa och analysera utvecklingen av verksamheten med utgivning av taltidningar

Under 2020 kom sammanlagt 125 dagstidningar ut som taltidningar. Taltidningarna täcker i det närmaste hela landet och de flesta av landets alla dagstidningar ges ut som taltidning. Taltidningsnämnden följer kontinuerligt prenumerantutvecklingen genom att inhämta uppgifter om antalet prenumeranter från tidningsföretagen och från myndighetens upphandlade produktions- och distributionssystem. Resultatet sammanställs kvartalsvis i nämndens statistikrapporter.

Av tabell 26 framgår att antalet prenumeranter har minskat mellan 2019 och 2020. Anledningen beror framför allt på coronapandemin. Inga hembesök har kunnat genomföras mellan mars–oktober. Efter oktober har hembesök genomförts efter överenskommelse med prenumeranten, vilket har inneburit betydligt färre besök än under normala omständigheter. Eftersom det är en betydelsefull del av det användarstöd som erbjuds prenumeranterna har det betytt att många potentiella prenumeranter inte har påbörjat prenumerationen. Det har också

⁹ En RATS-mobil är en särskild mobiltelefon där användaren kan lyssna på sin taltidning. RATS-taltidningarna upphörde i samband med tekniksiftet, men tidigare prenumeranter har erbjudits möjlighet att fortsätta använda detta konsumtionsformat.

inneburit att en del av de som påbörjat sin prenumeration inte har kommit igång med läsningen. Eftersom en stor del av prenumeranterna tillhör gruppen äldre ser vi också ett stort tapp av befintliga prenumeranter. Vi ser också att det har varit svårare för tidningarna att upprätthålla den servicenivå och de kontakter som behövs för verksamheten.

För MTM har också omlokaliseringen till Malmö, kombinerat med pandemin, medfört att det utåtriktade arbetet med tjänsten haft en mindre omfattning än tidigare. Sammantaget har detta inneburit en minskning av antalet prenumeranter med 453 stycken.

Tabell 26. Antal tidningar och prenumeranter

	2020	2019	2018
Antal tidningar	125	125	129
Antal prenumeranter	4 038	4 491	4 309
- varav kvinnor	1 837	1 983	1 801
- varav män	1 854	2 080	2 030
- varav övriga	347	428	478

Källa: Textalk Vision

Kommentar till tabellen

Prenumerantstatistiken för taltidningar är uppdelad på kvinnor och män och visar till stora delar på en jämn fördelning mellan könen. En viss osäkerhet i den könsuppdelade statistiken, vilket bland annat beror på att en prenumeration kan användas av flera personer i hushållet, finns dock. En andel av prenumerationerna innehåller av institutioner som bibliotek och äldreboenden, dessa har minskat med 20 procent under 2020 och redovisas i kategorin övriga. Inga tidningar har tillkommit eller lagts ned under året.

Utveckling av prenumerationspriset

I förordningen (2013:9) om taltidningar och mottagarutrustning finns ingen reglering av priset på taltidningen, vilket var fallet i den tidigare förordningen. Taltidningsnämnden begär årligen av tidningsföretagen in vad prenumerationspriset är på papperstidning, e-tidning och taltidning samt undersöker om det förekommit några kampanjpriser på taltidningen.

Priset för taltidningen i relation till andra former av tidningen har inte förändrats från föregående år. Av totalt 121 (115) tidningar i undersökningen hade 101 (87) tidningar samma pris på papperstidningen som taltidningen. Hos 72 (45) tidningar förekom någon form av rabatt på taltidningen. För 47 (23) av dessa är priset ungefär tio procent av priset om man prenumererar på båda versionerna, vilket var den prismodell som fanns enligt den tidigare taltidningsförordningen. Övriga tidningar erbjuder taltidningen till lägre pris under viss tid eller helt gratis.

Från och med 2019 inhämtas också uppgifter om pris på e-tidningen. Då framkom att tio tidningar har samma pris på taltidning och e-tidning, medan 103 tidningar har ett högre pris på taltidningen. För övriga åtta tidningar saknas uppgift om pris på e-tidningen.

Övrig återrapportering

I detta avsnitt redovisas myndighetens arbete med jämställdhets-, mångfalds- och barnperspektiv. Här redovisas även myndighetens kommunikationsverksamhet och samverkan samt myndighetens arbete inom Agenda 2030.

Jämställdhets-, mångfalds- och barnperspektiv

Jämställdhet

MTM ska integrera ett jämställdhets-, mångfalds- och barnperspektiv i sin verksamhet

MTM har under året fortsatt arbetet med att integrera ett jämställdhetsperspektiv i myndighetens verksamhet. Fokus har legat på att identifiera områden kopplade till de jämställdhetspolitiska målen där MTM kan bidra till förändring, med utgångspunkt i den kartläggning och sammanfattning som gjordes 2019 av myndighetens jämställdhetsarbete under de tre senaste åren. Under 2020 har också arbetet fortsatt med att integrera ett jämställdhetsperspektiv i planeringen och styrningen av verksamheten.

Språklig mångfald

MTM har i enlighet med *Strategi för språklig mångfald 2018–2020* fortsatt att utveckla beståndet på andra språk än svenska och engelska i *Legimus*. Inom ramen för kulturanslaget producerades under 2020 totalt 59 titlar¹⁰. Från MTM:s systembibliotek i Finland, Celia, har totalt 102 talböcker förvärvats, främst på finska¹¹.

Tabell 27. Antal producerade titlar inom området språklig mångfald

	2020	2019	2018
Antal producerade titlar, språklig mångfald	59	99	87

Källa: Dynamics Ax

Kommentar till tabellen

Pandemin har dels påverkat produktionen av titlar på språk där det endast finns enstaka inläsare, dels anskaffningen av produktionsunderlag. Därtill har utgivningen av titlar på de nationella minoritetsspråken som är aktuella för produktion varit begränsad.

MTM ingår i det internationella samarbetet Accessible Books Consortium (ABC) Global Book Service och har via ABC laddat ner totalt 19 titlar.

Tabell 28. Antal titlar förvärvade från ABC Global Book Service

	2020	2019	2018
Antal förvärvade titlar	19	32	264

Källa: Dynamics Ax

¹⁰ QlikSense, Dynamics AX

¹¹ Dynamics AX

Kommentar till tabellen

Sedan 2019 är det endast tillåtet att förvärva titlar som efterfrågats av en behörig användare och som inte uppfyller ett latent behov. Cirka hälften av förfrågningarna om förvärv besvarades ej.

Nordisk samverkan inom språklig mångfald

Celia (Finland) och MTM har under 2020 samverkat kring produktion av talböcker på nordsamiska, medan NLB (Norge), som tidigare deltagit, har avböjt. En titel per organisation är under produktion.

Barn- och ungdomsperspektiv

Under det gångna året har MTM arbetat utifrån MTM:s barn- och ungdomsstrategi 2018–2020. De strategiska målen för perioden har varit:

- Stimulera till läsning genom läsfrämjande arbete, kvalitativ produktion, samt distribution och tjänster som speglar unga användares behov och önskemål.
- Utveckla samverkan med förmedlare och externa aktörer för att fler barn och unga ska få tillgång till tillgängliga medier och bli aktiva användare av MTM:s tjänster.

Under året har det läsfrämjande arbetet fortgått och bedrivits i flera olika kanaler. På *legimus.se* publiceras kontinuerligt boktips för barn och unga samt lästips inom olika teman eller kring nyheter rörande barn- och ungdomslitteratur. *Instagramkontot legimus_ung* hade vid slutet av 2020 1235 följare, vilket är ca 100 fler än vid samma tid föregående år. Under året har ytterligare ett konto på sociala medier startats upp. Twitterkontot *Legimus lärarrum* vänder sig framför allt till skolpersonal som arbetar med tillgänglig läsning. Vid årets slut hade kontot, som startades i oktober, 65 följare.

Punktklubbens arbete med att främja läsande av och väcka nyfikenhet kring punktskrift har fortsatt, och klubben hade under året 30 medlemmar mellan fem och tolv år. Medlemmarna har under året fått sex åldersanpassade utskick innehållande bland annat böcker, spel och pyssel.

MTM har dessutom kontinuerligt läst in boktips för barn och unga till taltidningen *Popcorn*. MTM har under året samverkat med Kulturrådet kring *Barn- och ungdomsbokskatalogen 2020/21*. Målet med samarbetet är att majoriteten av de titlar som presenteras i katalogen ska finnas som talbok och punktskriftsbok när katalogen släpps i samband med läslovet. MTM:s bibliotekarier bidrog dessutom med en redaktionell text om taktila bilderböcker till *Barn- och ungdomskatalogen 2020/21*. Under året initierades ytterligare ett samarbete med Kulturrådet rörande det nationella initiativet *Bokstart*, som syftar till att stärka barns språkutveckling. Samarbetet syftar till att samla och tillgängliggöra material rörande främst taktill läsning i Bokstarts och MTM:s kanaler under 2021.

MTM har samarbetat med Barnens bibliotek och deras projekt *Sommarboken*, genom att sprida information och genom att tillgängliggöra titlar inom årets sommarbokstema. Samarbetet resulterade bland annat i en kort film med författaren Ylva Hällen, som presenterades på Instagramkontot *legimus_ung* 9 juli 2020.

2020 har varit ett år då få fysiska möten och sammanhang varit möjliga att delta i, men MTM har ändå kunnat delta vid ett antal tillfällen där barn och ungas läsning varit i fokus. MTM deltog i februari vid *Folk och Kultur* i Eskilstuna, genom att arrangera en taktill workshop för barn i syfte att sprida kunskap kring taktill läsning av bilder och text. Arrangemanget var ett samarbete med Kulturrådet.

Skolverket har i uppdrag att samordna aktiviteter i samband med läslovet. MTM deltog vid samråd arrangerad av Skolverket och där lyftes de speciella behov av tillgång till tillgänglig läsning som myndighetens målgrupper har. MTM presenterades också vid en inspirationsdag rörande läslovet, arrangerad av Läsrörelsen.

MTM har deltagit i ett projekt kring *Letterbox club*, som drivs av Allmänna barnhuset. Syftet är att göra det material som *Letterbox club* skickar ut (böcker med mera) mer tillgängligt för de grupper av barn som idag har svårt att ta det till sig på grund av en läsnedsättning eller för att de har ett annat modersmål än svenska.

2020 har också varit ett år då MTM i flera sammanhang samverkat kring skolbiblioteksfrågor. Bland annat har myndighetens skolbibliotekssamordnare deltagit i rundabordssamtal rörande regeringens utredning kring skolbibliotek, vilken presenteras under 2021.

Tabell 29. Antal registrerade användare (barn och unga) av *Egen nedladdning*

	2020	2019	2018
Antal personer under 18 år totalt	85 411	82 287	73 200
- varav flickor	35 245	34 238	29 778
- varav pojkar	50 104	47 994	43 376
- varav övriga	62	55	46

Källa: MSC

Kommentar till tabellen

Under året skapades 21 082 nya konton för användare under 18 år. Med flickor respektive pojkar avses det tilldelade könet utifrån personnummer. Till kategorin övriga räknas personer som saknar svenskt personnummer, exempelvis asylsökande med LMA-nummer.

Kommunikationsverksamhet

MTM:s kommunikationsinsatser riktar sig till läsare, förmedlare, samarbetspartners och övrig omvärld. Syftet med insatserna är att öka medvetenheten om behovet av tillgänglig läsning i samhället och att nå fler läsare som kan ha nytta och glädje av MTM:s utbud. Dessutom görs insatser för att stötta bibliotek, skola, omsorg, organisationer och övrig omvärld i arbetet med att nå fler inom målgruppen. Under 2020 har tyngdpunkten för kommunikationsinsatserna legat inom digitala kanaler. På grund av pandemin har i princip alla konferenser, studiedagar och mässor där MTM tidigare deltagit ställts in och möten med myndighetens målgrupper har därför inte kunnat ske på samma sätt som tidigare.

MTM:s webbplatser

För såväl *mtm.se* som supportwebben för dagstidningar som taltidning kan vi se ett minskat antal besökare. Däremot ökar antalet besök på *legimus.se* kraftigt. Under året har ett arbete utförts för att rensa bort inaktuell information från *mtm.se*. En tillgänglighetsrapport för *mtm.se* har publicerat och relaterat till den har arbete med att åtgärda utestående punkter påbörjats.

Mtm.se

Antalet besök på *mtm.se* har minskat med drygt 21 procent under 2020. Webbplatsen hade under året 288 033 besök och 532 315 sidvisningar, det senare en minskning med cirka 18 procent.

Supportwebben för dagstidningen som taltidning

Antalet besök på supportwebben har minskat med cirka 3 procent under 2020. Webbplatsen hade under året 4 768 besök och 13 786 sidvisningar, det senare en ökning med cirka 4 procent.

Legimus.se

Antalet besök på *Legimus.se* har ökat med cirka 46 procent under 2020. Webbplatsen hade under året 1 696 137 besök och 10 761 692 sidvisningar, det senare också en ökning med cirka 46 procent.

Tidskrifter och nyhetsbrev

MTM har tre tidskrifter, *Läsliv*, *Vi punktskriftsläsare* samt *Läsombudet*. Tidskrifterna informerar om myndighetens verksamhet samt rapporterar om vår omvärld.

Läsliv utkom med tre nummer under 2020. Den vänder sig till personal på skolor, bibliotek, organisationer och inom omsorg samt till en intresserad allmänhet. *Läsliv* har 7 480 prenumeranter av den tryckta tidskriften, en minskning på nästan elva procent från 2019. 212 prenumeranter får tidningen inläst som taltidning med text, en minskning med nästan sex procent från 2019. Minskingarna beror delvis på en pågående registerstädning för att få ett uppdaterat prenumerantregister samt delvis i en förändring av sättet som läsaren väljer att nå tidningen, till exempel via webbsidan istället.

Vi punktskriftsläsare ges ut i samarbete av MTM och Punktskriftsnämnden med två nummer per år. Tidskriften riktar sig till punktskriftsanvändare och deras omvärld. Tidskriften har 336 punktskriftsprenumeranter, en minskning med drygt sju procent från 2019. Antalet prenumeranter som läser den i tryckt version är 160, en ökning med drygt en procent från 2019.

Läsombudet utkommer med tre nummer per år och skickas till 4 064 läsombud, en minskning med knappt 17 procent från 2019. Den vänder sig till omsorgspersonal och andra som ger lässtöd till personer som själva har svårt att läsa. Minskingen beror delvis på en pågående registerstädning för att få ett uppdaterat prenumerantregister samt delvis i förändring av sättet som läsaren väljer att nå tidningen, till exempel via webbsidan istället.

MTM:s digitala nyhetsbrev når cirka 7 300 prenumeranter, som representerar olika intressegrupper. Under 2020 gjordes 5 utskick av detta nyhetsbrev.

MTM ska inom sitt verksamhetsområde lämna information och råd till bibliotek och organisationer.

Konferenser, föreläsningar, studiedagar och studiebesök

På grund av pandemin har mäss- och konferensdeltagande inte kunnat genomföras under 2020. De flesta evenemang under året har ställts in medan några stöpts om i digitalt format, men då utan den monterverksamhet som tidigare varit en viktig del av MTM:s arbete för att möta förmedlare och andra intressenter. Bokmässan genomfördes i digitalt format, men med kraftigt begränsad agenda vilket inte gav utrymme för MTM att delta detta år.

I november arrangerade MTM konferensen *Include! The Nordic Online Conference on Inclusive Publishing*. Konferensen, med syfte att stötta bok- och förlagsbranschen i omställningen till inkluderande bokutgivning, planerades ursprungligen i mars men fick skjutas fram på grund av pandemiutbrottet. Istället för att genomföras på plats i Malmö, så blev det ett digitalt event som samlade runt 130 deltagare från bland annat bok- och förlagsbranschen i Norden. På talarlistan fanns internationella företrädare inom tillgänglig bokutgivning, talare som lyfte olika användarperspektiv och experter inom olika delar av produktionskedjan. Konferensen var ett samarrangemang mellan MTM och motsvarande myndigheter i Danmark (Nota), Norge (NLB), Finland (Celia) och Island (HBS), inom ramen för nätverket NIPI – Nordic Inclusive Publishing Initiative.

Under hösten arrangerade MTM tre webinarier på det gemensamma temat *Läsa med öronen*. Webinarierna fokuserade på högläsning, dyslexi och ovana läsare. Målgrupper har i första hand varit förmedlare inom skola, omsorg och bibliotek, men anmälan var öppen för alla intresserade. Webinarieriet har varit ett sätt att hålla engagemang och inspiration uppe med digitala medel när föreläsningar och andra aktiviteter ställts in på grund av pandemin. Totalt har runt 580 deltagare varit anslutna vid de tre webinarierna. Webinarierna kunde också ses i efterhand då de under en begränsad period gjordes tillgängliga via webben.

Medarbetare från MTM har under året hållit föreläsningar om *Tillgänglighet, tillgängliga medier och tillgänglig läsning – att läsa på lika villkor* på ABM-utbildningarna, biblioteks- och informationsvetenskap, i Umeå, Uppsala, Växjö, Borås och Lund. Under året har MTM dessutom deltagit med programpunkter i konferenser, nätverksträffar och andra sammanhang arrangerade av bland andra nätverket t12t, Kungliga biblioteket, Kulturrådet och Regionbibliotek Västerbotten.

Den femte november arrangerade Svenska Daisykonsortiet en digital konferens tillsammans med MTM på temat *Teknik som inkluderar*. Fokus för konferensen var att sprida kunskap, innovation och inspiration kring hur man gör teknik lättanvänd, tillgänglig och inkluderande. Under konferensen konkretiserades den abstrakta tekniken och deltagarna fick veta mer om knepiga begrepp som EAA, AI, EPUB 3 och 3-D. Allt varvat med praktiska exempel från olika verksamheter om hur man gör tekniken mer lättillgänglig.

MTM och omvärlden

Krisinformation under pandemin

MTM har i uppdrag att erbjuda kompletterande samhällsinformation. Av myndighetens förordning med instruktion framgår att MTM ”via tillgängliga medier och i lämpligt format erbjuda personer som har en funktionsnedsättning i form

av läsnedsättning kompletterande samhällsinformation i syfte att ge dem jämlika förutsättningar att följa utvecklingen i samhället”.

MTM har inte i dagsläget ett från regeringen utpekad uppdrag kring kriskommunikation. Med anledning av coronapandemin initierade MTM i mars 2020 ett arbete kring hur läsare med läsnedsättning nås av krisinformationen från svenska myndigheter.

MTM valde att kontakta andra myndigheter som arbetar med information om pandemin för att etablera samverkan i syfte att erbjuda medborgarna bättre anpassad information utifrån deras behov. MTM har bland annat samverkat med Folkhälsomyndigheten kring information på lättläst. Därtill har MTM etablerat ett samarbete med Myndigheten för samhällsskydd och beredskap och webbplatsen *Krisinformation.se* kring utskick av information kring pandemin.

Idag skickar MTM ut information på punktskrift till våra prenumeranter på tidskrifter på punktskrift. Vi erbjuder också inläst information på vår webbplats eller på cd-skiva och skickar ut information till taltidningens läsare.

MTM har under året genomfört en studie av hur våra målgrupper har uppfattat informationen under krisen. Resultaten kommer att delas med andra myndigheter i syfte att skapa en bättre förståelse för våra läsares behov kring tillgänglig kris- och samhällsinformation.

MTM har också samverkat med Post- och telestyrelsen, Myndigheten för delaktighet, Institutet för språk och folkminnen och andra aktörer kring frågan om tillgänglig krisinformation. MTM ser behovet av att sprida kunskap kring tillgänglig krisinformation som en fortsatt mycket viktig uppgift för myndigheten.

Utredningen kring det europeiska tillgänglighetsdirektivets implementering i svensk lagstiftning

Från juli 2025 ska digitala böcker och programvara som används för att läsa digitala böcker – såsom läsappar eller digitala abonnemangstjänster – uppfylla nya tillgänglighetskrav enligt det europeiska tillgänglighetsdirektivet. MTM medverkar i utredningen kring implementeringen av direktivet genom en expert som sitter med i utredningen bland annat kring frågor om e-bokens tillgänglighet. MTM har under 2020 arbetat med att ta fram underlag till utredningen och har dialog med aktörer i omvärlden inom till exempel förlagsbranschen, bibliotekssektorn och funktionshindersorganisationer. Myndigheten har också tagit stöd av internationell expertis genom bland annat Daisy Consortium och EU-kommissionen.

MTM har också under året inlett en intern utredning kring hur direktivet kommer att påverka den egna produktionen av talböcker och den svenska talboksmodellen.

Regeringsuppdrag att se över taltidningsverksamheten

Den 29:e juni 2020 fick MTM ett regeringsuppdrag att se över hur taltidningsverksamheten kan utvecklas och anpassas till användarnas behov av, och tillgång till, nyheter och samhällsinformation i ett modernt medielandskap.

Genomförandet av uppdraget inleddes under hösten 2020 och ska redovisas i mars 2021. Inom ramen för utredningen ser MTM på hur taltidningsverksamheten kan utvecklas och breddas. Bland annat genomförs en målgruppsanalys av

MTM ska via tillgängliga medier och i lämpligt format erbjuda personer med synnedsättning kompletterande samhällsinformation i syfte att ge dem jämlika förutsättningar att följa utvecklingen i samhället.

Regeringen gav den 25 juni 2020 MTM i uppdrag att se över hur taltidningsverksamheten kan utvecklas och anpassas till användarnas behov av, och tillgång till, nyheter och samhällsinformation i ett modernt medielandskap.

dels den befintliga målgruppen, dels av den potentiella målgruppen för framtidens taltidning. Därtill genomförs en omvärldsanalys av medielandskapet idag, både kring medievanor, teknikutveckling och tillgänglighet. Utredningen förväntas föreslå de förordningsförändringar som krävs för att utveckla och bredda taltidningsverksamheten.

Överenskommelse om samverkan med Kungliga biblioteket

MTM har under året fördjupat sin samverkan med Kungliga biblioteket (KB) och skrivit under en ny överenskommelse om samverkan. För biblioteksväsendet och bibliotekens målgrupper är det angeläget att de båda nationella biblioteksmyndigheterna samverkar kring gemensamma frågor. Myndigheternas uppdrag och nyttan för läsarna tjänar som utgångspunkt för valet av samverkansområden.

Samverkansområden i avtalet:

- Biblioteksutveckling
- Biblioteksstatistik och biblioteksplaner
- Tillgängliga format
- Metadata
- Digital produktion och bearbetning.

Samverkan med Specialpedagogiska skolmyndigheten

MTM har under 2020 förnyat överenskommelsen om samverkan med Specialpedagogiska skolmyndigheten (SPSM). Myndigheterna har fördjupat sin samverkan på flera sätt. Ett exempel är samarbete inom strategi och produktion på det taktila området och gemensam upphandling av punktskrift. Samverkan sker också kring kunskapsutbyte om målgruppernas behov samt kring strategiska frågor som utredningen *Stärkta skolbibliotek*, läromedel och det europeiska tillgänglighetsdirektivet.

Standardisering

MTM har under 2020 påbörjat arbetet med att se över vilka standarder som myndigheten bör vara engagerad i och förhålla sig till. Myndigheten har under 2020 gått med i ytterligare ett standardiseringssammanhang hos Svenska institutet för standarder för att bättre kunna följa och medverka kring relevant standardisering. MTM medverkar nu i fem olika standardiseringssammanhang hos SIS, utöver internationella sammanhang kring till exempel formatutveckling kring tillgänglig läsning.

Samverkan med andra myndigheter

MTM har under året också samverkat med följande myndigheter i olika frågor:

Institutet för språk och folkminnen – en överenskommelse om samverkan finns och under året har myndigheterna mötts och diskuterat frågan om lättläst samt samarbetat inom ett projekt kring samtalsförmedlande tjänster. Institutet för språk och folkminnen medverkar också i MTM:s råd som verkar för att öka tillgången till tillgänglig information i form av nyheter, litteratur och samhällsinformation.

Myndigheten för delaktighet (MFD) – tillgänglighet kring pandemin och informationsutbyten.

MTM medverkar också i MFD:s nätverk för funktionspolitiken och MFD sitter med i MTM:s råd.

Post- och telestyrelsen (PTS) – bland annat kring lättläst information kring samtalsförmedlande tjänster, frågor kring tillgänglighetsdirektivet och plattformen digin.nu. PTS sitter också med i MTM:s råd.

Digitaliseringsmyndigheten – kunskapsutbyte och erfarenhetsutbyten kring tillgänglighet och digitala tjänster.

Myndigheten för press, radio och TV – samverkan inom taltidningsutredningen samt kunskaps- och erfarenhetsutbyte kring tillgänglighetsfrågor för medierna.

MTM har också ett eget råd som samlar de offentliga och privata aktörer som på olika sätt arbetar med tillgänglighet och läsning. I rådet finns representanter från Post- och telestyrelsen, Myndigheten för delaktighet, Kungliga biblioteket, Institutet för språk och folkminnen, Specialpedagogiska skolmyndigheten, Kulturrådet, Tidningsutgivarna, Författarförbundet och Svenska förläggareföreningen.

Inom rådet har ett samarbete inletts kring kartläggning av läsarnas informationsflöden av samhällsinformation, litteratur och nyheter. Ett viktigt område är läsarnas behov av information från offentlig förvaltning i syfte att skapa en fördjupad samverkan kring tillgänglig läsning och information.

MTM har också blivit tillfrågat av Post- och telestyrelsen kring ett utvecklat samarbete inom kommunikation. MTM ingår nu tillsammans med Post- och telestyrelsen, Digitaliseringsmyndigheten och Myndigheten för delaktighet i arbetet för att etablera och driva en gemensam digital plattform, digin.nu. Plattformen ska vägleda privata och offentliga aktörer kring digital inkludering och digital tillgänglighet. Plattformen kommer att börja utvecklas i gemensam regi under 2021.

Internationella samarbeten och kontakter

MTM har tillsammans med sina nordiska motsvarigheter en samverkan för kunskaps- och erfarenhetsutbyten kring tillgänglig läsning. Bland annat samverkade myndigheten under 2020 kring konferensen *Include!* som fokuserade på formatet EPUB 3, UX-research och användarkunskap. I samverkan ingår NOTA i Danmark, HBS i Island, CELIA i Finland, NLB i Norge och SBS i Schweiz. Målet för samverkan är att hitta synergier för att öka tillgången till tillgänglig läsning i respektive land.

MTM är med i DAISY Consortium som är en internationell organisation som arbetar med tillgänglig läsning. DAISY Consortium har som mål att utveckla globala lösningar för tillgänglig publicering och läsning, i samverkan med civilsamhället, utgivare och teknologibranschen samt standardiseringsorgan och offentlig förvaltning. Svenska Daisykonsortiet som MTM är medlem i är en sammanslutning av universitets- och högskolebibliotek, läns- och regionbibliotek, statliga myndigheter, intresseorganisationer och föreningar som sprider kunskap om tillgängliga medier och tillgänglig läsning.

MTM arbetar också brett med internationella kontakter för att se till att vi har tillgång till den senaste internationella forskningen och kunskapen om tillgänglig läsning som kan komma läsarna till gagn.

MTM ska integrera ett internationellt och interkulturellt utbyte och samarbete i sin verksamhet. Myndighetens samverkan med myndigheter och andra aktörer ska omfatta det civila samhällets organisationer. Myndigheten ska även sträva efter att samverka med relevanta internationella aktörer

Agenda 2030

MTM:s uppdrag har till stora delar en tydlig koppling till de ekonomiska och sociala målsättningarna i Agenda 2030. Framförallt svarar myndighetens verksamhet mot *Mål 10 – Minska ojämlikheten inom och mellan länder* och de målsättningar för funktionshinderspolitiken som regeringen lyfter fram i sin handlingsplan för Agenda 2030.

I enlighet med MTM:s uppdrag och strategiska inriktning har särskilt fokus riktats mot att utveckla myndighetens roll som ett nationellt kunskapscentrum för tillgänglig läsning. Likaså mot att utveckla det främjande arbetet mot marknadens aktörer i syfte att de ska ta ett större ansvar för tillgången på tillgänglig litteratur. Detta med utgångspunkt från de krav som det europeiska tillgänglighetsdirektivet kommer att ställa på dem från och med 2025 har MTM utvecklat sitt främjande arbete under året.

Under 2020 har MTM tillgängliggjort litteratur, nyheter och samhällsinformation vilken har bidragit till att stärka användarnas möjlighet att ta del av samhälls- och kulturliv. Inom ramarna för MTM:s uppdrag att producera och distribuera kurslitteratur till högskolestuderande med funktionsnedsättning i form av läsnedsättning, har MTM producerat cirka 1 300 talböcker och 11 punktskriftsböcker på efterfrågan från studenter. Produktionen av tillgänglig kurslitteratur har bidragit till ett mer inkluderande samhälls- och arbetsliv för användarna och bidragit till att nå *Mål 4 – Säkerställa en inkluderande och likvärdig utbildning av god kvalitet och främja livslångt lärande för alla* – och *Mål 8 – Verka för varaktig, inkluderande och hållbar ekonomisk tillväxt, full och produktiv sysselsättning med anständiga arbetsvillkor för alla* – i Agenda 2030, ur både ett socialt och ekonomiskt perspektiv.

MTM driver även den oberoende nyhetstidningen *8 Sidor* med lättläst nyhetsinformation med webbplatsen *8sidor.se*. MTM har fortsatt att driva webbplatsen *Alla väljare* med lättläst nyhetsinformation under 2020. Enligt uppdraget från regeringen har ett särskilt fokus riktats på att uppmärksamma den svenska demokratin 100-årsjubileum 2021. Verksamheten har riktats särskilt till grupper av röstberättigade med tidigare lågt valdeltagande som unga, utrikes födda och personer med funktionsnedsättning. Nyhetstidningen *8 Sidor* och webbplatsen *Alla väljare* bedöms ha bidragit till en ökad medvetenhet om demokratin i Sverige bland målgrupperna och därigenom till *Mål 16 – Främja fredliga och inkluderande samhällen för hållbar utveckling, tillhandahålla tillgång till rättvisa för alla samt bygga upp effektiva och inkluderande institutioner med ansvarsutkrävande på alla nivåer* – i Agenda 2030.

Under året har *8 Sidor* haft ett stort fokus på att sprida lättläst information om den pågående covid-19-pandemin och bidragit till att tidningens läsare har haft möjlighet att ta till sig information och råd utifrån sina förutsättningar och villkor. MTM tog under våren 2020 också initiativet att producera och distribuera tillgänglig samhällsinformation om pandemin. I samverkan med Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB), Folkhälsomyndigheten och andra myndigheter har information och råd om pandemin producerats och distribuerats som inläst tal, på punktskrift samt till taltidningsläsare. Sammantaget bedöms insatserna ha bidragit till att nå *Mål 3 – Säkerställa hälsosamma liv och främja välbefinnande för alla i alla åldrar* – i Agenda 2030.

MTM ska redovisa planerade och genomförda insatser för hur myndighetens verksamhet har bidragit till att uppfylla målen i Agenda 2030.

Myndighetens interna utveckling

Personal och kompetens

Vid årets slut hade MTM 77 (86) personer anställda¹². Antal årsarbetskrafter var 65¹³ (74) och medelantalet anställda var 74 (87) inklusive tjänstlediga och 70 med dem borträknade¹⁴. Personalomsättningen var 21 procent (57)¹⁵. Personalomsättningen definieras som det lägsta av antal som börjar och slutar i procent av genomsnittligt antal anställda under året. I siffran räknas inte de medarbetare som är tjänstlediga vid årsskiftet.

Arbetsmiljö och hälsa

Tabell 30. Sjukfrånvaro¹⁶ i procent

	2020	2019	2018
Totalt	1,7	3,5	3,77
60 dagar eller mer	49,05	57,17	36,18
Kvinnor	2,28	4,43	4,76
Män	0,4	1,09	1,26
Anställda -29 år	*	*	*
Anställda 30-49 år	1,01	2,2	3,12
Anställda 50-år	3,04	4,72	4,19

Källa: Statistik från AGV

*Redovisning av de anställdas sjukfrånvaro lämnas inte då medelantalet anställda i gruppen de två senaste räkenskapsåren inte överstigit tio.

Kommentar till tabellen

I tabellen redovisas de anställdas totala sjukfrånvaro i förhållande till den sammanlagda ordinarie arbetstiden. Vidare redovisas andel långtidssjukfrånvaro, sammanhängande frånvaro 60 dagar eller mer i förhållande till den totala sjukfrånvaron. Sjukfrånvaro per kön och åldersgrupp redovisas i förhållande till respektive gruppens sammanlagda tillgängliga arbetstid. Sjukfrånvaron är redovisad i procent. Den totala sjukfrånvaron var 1,7 (3,5) procent¹⁷.

12 Primula

13 Arbetsgivarverkets statistiksystem

14 Primula

15 Primula

16 Arbetsgivarverkets statistiksystem

17 Arbetsgivarverkets statistiksystem

Kompetensförsörjning

MTM har löpande arbetat med att säkerställa att myndigheten har den kompetens som krävs för att fullfölja sitt uppdrag under verksamhetsåret 2020. Myndigheten omlokaliseras från Stockholm till Malmö 1 januari 2020 där rekrytering fortsatt kommer att vara en central del av kompetensförsörjningen under året för att bemanna upp den nya organisationen i Malmö. Mot bakgrund av myndighetens nya instruktion och uppdrag har kompetensutveckling även varit ett stort fokus under 2020. Trots rådande situation med en pågående pandemi kunde myndigheten ställa om och har haft digital kompetensutveckling löpande under året med teman kopplade till bland annat läsarnas behov och arbetsmiljö.

Under 2020 har 24 nya medarbetare rekryterats. Vissa rekryteringsprocesser var pågående eller återstod vid årsskiftet och under året har 15 slutat vid myndigheten.

Sammantaget hade MTM den 1 januari 2021 69 medarbetare på plats i Malmö, och åtta (varav två tjänstlediga) anställda vid redaktionen för nyhetstidningen 8 *Sidor* i Stockholm.

Mot denna bakgrund bedömer MTM sammantaget att vidtagna åtgärder medfört att myndigheten, trots de påfrestningar som omlokalisering och pågående pandemi inneburit, har kompetens att fullgöra de krav som ställs i förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag¹⁸.

Kompetensutveckling

Den totala kostnaden för extern utbildning och konferens uppgick till 344 (964) tkr¹⁹, vilket ger en genomsnittlig kostnad på fem tkr per årsarbetskraft.

Chefsförsörjning

Under verksamhetsåret 2020 har två vakanta chefstjänster varit utlysta. Året har även ställt nya krav på ledarskap med anledning av rådande pandemi och distansarbete. Som ett led i att skapa goda möjligheter för ledarskapet under dessa förutsättningar, har samtliga chefer fått stöd och utbildning kopplat till bland annat arbetsmiljö. En organisationsöversyn har även genomförts under året för att säkerställa de organisatoriska förutsättningarna för cheferna där organisation och bemanning varit centrala delar.

Jämställdhet på MTM

Av antalet anställda vid årets slut var 67 (75) procent kvinnor och 33 (25) procent män²⁰. Den procentuella fördelningen mellan kvinnor och män inom MTM:s ledningsgrupp var den 31 december 2020 57 procent kvinnor och 43 procent män²¹.

18 Förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag, 3 kapitlet 1§ första stycket

19 Agresso

20 Palasso

21 Palasso

Finansiella dokument

Resultaträkning (tkr)

	Not	2020	2019
Verksamhetens intäkter			
Intäkter av anslag	1	170 947	185 555
Intäkter av avgifter och andra ersättningar	2	9 141	8 282
Intäkter av bidrag	3	943	1 076
Finansiella intäkter	4	0	21
Summa		181 031	194 934
Verksamhetens kostnader			
Kostnader för personal	5	-55 443	-61 189
Kostnader för lokaler	6	-5 195	-8 253
Övriga driftkostnader		-115 794	-122 078
Finansiella kostnader	7	-23	-55
Avskrivningar och nedskrivningar		-4 577	-3 359
Summa		-181 031	-194 934
Verksamhetsutfall		0	0
Transfereringar			
Medel som erhållits från statens budget för finansiering av bidrag		6 902	6 775
Lämnade bidrag	8	-6 902	-6 775
Saldo		0	0
Årets kapitalförändring		0	0

Balansräkning

	(tkr)	Not	2020-12-31	2019-12-31
TILLGÅNGAR				
Immateriella anläggningstillgångar				
Balanserade utgifter för utveckling		9	7 190	3 876
Rättigheter och andra immateriella anläggningstillgångar		10	292	992
Summa			7 481	4 868
Materiella anläggningstillgångar				
Förbättringsutgifter på annans fastighet		11	7 224	1 839
Maskiner, inventarier, installationer m.m.		12	4 023	880
Pågående nyanläggningar		13	0	1 648
Summa			11 247	4 367
Kortfristiga fordringar				
Kundfordringar			1 258	812
Fordringar hos andra myndigheter		14	5 444	6 255
Övriga kortfristiga fordringar		15	56	0
Summa			6 758	7 066
Periodavgränsningsposter				
Förutbetalda kostnader		16	2 111	2 075
Övriga upplupna intäkter		17	165	0
Summa			2 276	2 075
Avräkning med statsverket				
Avräkning med statsverket		18	-6 201	10 493
Summa			-6 201	10 493
Kassa och bank				
Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret		19	22 379	6 502
Summa			22 379	6 502
SUMMA TILLGÅNGAR			43 940	35 370

Balansräkning (tkr) fortsättning

	Not	2020-12-31	2019-12-31
KAPITAL OCH SKULDER			
Myndighetskapital	20		
Balanserad kapitalförändring		0	0
Kapitalförändring enligt resultaträkningen		0	0
Summa		0	0
Avsättningar			
Övriga avsättningar	21	372	1 524
Summa		372	1 524
Skulder m.m.			
Lån i Riksgäldskontoret	22	18 927	5 747
Kortfristiga skulder till andra myndigheter	23	2 433	3 465
Leverantörsskulder		14 786	16 319
Övriga kortfristiga skulder	24	877	1 069
Summa		37 023	26 601
Periodavgränsningsposter			
Upplupna kostnader	25	4 675	4 556
Oförbrukade bidrag	26	106	106
Övriga förutbetalda intäkter	27	1 764	2 583
Summa		6 545	7 245
SUMMA KAPITAL OCH SKULDER		43 940	35 370
Ansvarsförbindelser		Inga	Inga

Anslagsredovisning 2020 (tkr)

Anslag	Not	Ingående överföringsbelopp	Årets tilldelning enl. regl.brev	Indragning	Totalt disponibelt belopp	Utgifter	Utgående överföringsbelopp
Uo 15 1:6 Ramanslag Bidrag till vissa studiesociala ändamål ap.1 Bidrag till vissa studiesociala ändamål	28	3 933	33 000	-3 933	33 000	-30 186	2 814
Uo 17 3:2 Ramanslag Myndigheten för tillgängliga medier ap.1 Myndigheten för tillgängliga medier	29	-2 668	125 957	0	123 289	-113 515	9 775
Uo 17 11:5 Ramanslag Stöd till taltidningar ap.1 Stöd till taltidningar	30	6 902	48 856	-6 902	48 856	-34 177	14 679
Summa		8 168	207 813	-10 836	205 145	-177 877	27 268

Redovisning av beställningsbemyndigande (tkr)

Anslag/Anslagsbenämning	Not	Tilldelat bemyndigande	Ingående åtaganden	Utestående åtaganden	Utestående åtaganden fördelning per år			
					2021	2022	2023	2024
Uo 15 1:6 Ramanslag 1:6 Bidrag till vissa studiesociala ändamål	31	4 000	3 107	1 075	1 075	0	0	0
Summa		4 000	3 107	1 075	1 075	0	0	0

Finansiella villkor 2020 (tkr)

	Villkor	Utfall
Bidrag till vissa studiesociala ändamål, Uo 15 1:6, Ramanslag		
Utöver tilldelat belopp, får anslagskredit disponeras	0	0
Myndigheten för tillgängliga medier, Uo 17 3:2, Ramanslag		
Utöver tilldelat belopp, får anslagskredit disponeras	3 778	0
Kredit på räntekontot i Riksgäldskontoret	4 796	0
Låneram i Riksgäldskontoret för investeringar i anläggningstillgångar i verksamheten	19 000	18 927
Stöd till taltidningar, Uo 17 11:5, Ramanslag		
Utöver tilldelat belopp, får anslagskredit disponeras	1 465	0
ap1.4 Av anslaget får högst 8 000 tkr användas för löne- och omkostnader relaterade till taltidningsverk- samheten	8 000	4 464

Tilläggsupplysningar och noter

Redovisnings- och värderingsprinciper

Allmänt

Alla belopp redovisas i tusentals kronor (tkr) om inget annat anges. Till följd av detta kan summeringsdifferenser förekomma. Belopp inom parentes avser föregående år.

Myndigheten för tillgängliga mediers (MTM) bokföring följer god redovisningssed och förordningen (2000:606) om myndigheters bokföring samt Ekonomistyrningsverket (ESV):s föreskrifter och allmänna råd till denna förordning. Årsredovisningen är upprättad i enlighet med förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag samt ESV:s föreskrifter och allmänna råd till denna förordning.

MTM innehar ett litet närlager värderat till noll, bestående av taktila böcker, punktskriftsböcker och almanackor, som ska ge en ökad servicepotential till användaren. MTM har även ett boklager med lättläst litteratur, detta lager har ingen lagerredovisning på grund av att böckerna har kort livslängd och inget bestående värde.

Brytdag

I enlighet med ESV:s föreskrifter till 10 § FBF (Förordning om myndigheters bokföring) tillämpar myndigheten brytdagen den 5 januari. Brytdagen föregående år var den 3 januari. Efter brytdagen har fakturor överstigande 45 tkr bokförts som periodavgränsningsposter.

Anslag och intäkter

Myndighetens verksamhet finansieras i huvudsak genom statliga anslag. Redovisningen mot anslag görs med verksamhetens redovisade kostnader. Redovisningen mot anslag ger intäkter av anslag som finansierar verksamhetens kostnader. Intäkter av avgifter och andra ersättningar, bidrag och finansiella intäkter redovisas också mot anslag, som därmed reducerar kostnaderna. Myndighetens kapitalförändring blir noll, då verksamhetens totala intäkter och kostnader redovisas mot anslag och genererar intäkter av anslag, som motsvarar den redovisade nettokostnaden.

Kostnadmässig anslagsavräkning

Semesterdagar som intjänats före år 2009 avräknas fr.o.m. år 2009 anslaget först vid uttaget enligt undantagsbestämmelsen. Utgående balans år 2019, 35 tkr, har år 2020 minskat med 29 tkr.

Anläggningstillgångar

Tillgångar avsedda för stadigvarande bruk med ett anskaffningsvärde på minst 20 tkr och med en beräknad ekonomisk livslängd på minst tre år definieras som anläggningstillgång. Anskaffningsvärdet för förbättringsutgifter på annans fastighet ska uppgå till ett belopp på minst 50 tkr och anskaffningsvärdet för immateriella tillgångar ska uppgå till minst 100 tkr. Anläggningstillgångar skrivs av linjärt utifrån bedömd ekonomisk livslängd.

Tillämpade avskrivningstider

- Immateriella tillgångar (egen utveckling och rättigheter) 5 år
- förbättringsutgifter på annans fastighet lägst 3 år, beroende på det underliggande hyresavtalets återstående löptid
- möbler 5 år
- bilar 5 år
- inventarier 5 år
- datorer och kringutrustning 3 år

Omsättningstillgångar

Fordringar har värderats individuellt och tagits upp med de belopp som beräknas inflyta. Fordringar i utländsk valuta värderas till balansdagens kurs.

Skulder

Skulder har tagits upp till nominellt belopp. Skulder i utländsk valuta värderas till balansdagens kurs.

Uppgifter om rådsledamöter och ledande befattningshavare (enligt 7 kap. 2 § förordningen om årsredovisning och budgetunderlag)

Ledande befattningshavare	Styrelseuppdrag	Ersättning, kr
Larsson, Magnus, Generaldirektör	Musikverkets insynsråd	1 294 947

Rådsledamöter	Andra styrelseuppdrag	Ersättning, kr
---------------	-----------------------	----------------

Insynsråd

Hamrefors, Maria	Sveriges Utbildningsradio Aktiebolag, styrelseordförande Vi Media AB, styrelseordförande Svenska Bokhandlarföreningens Service AB, styrelseordförande Tidningsaktiebolaget Svensk Bokhandel, styrelseordförande Blomsterboda AB, styrelseledamot Hamrefors Management AB, styrelsesuppleant	0
Hedvall, Per-Olof	Fakultetsnämnden för Mittuniversitetets NMT-fakultet Styrelseordförande AnyCom AB	3 000
Billinger, Jan-Erik		3 000
Wormbs, Nina	Kungliga Biblioteket	3 000
Gouali, Henrik		1 500

Anställdas sjukfrånvaro

Uppgifter om sjukfrånvaro, se sid 55 i resultatredovisningen.

Noter (tkr)

Resultaträkning			
Not 1	Intäkter av anslag	2020	2019
	17 3:2 Myndigheten för tillgängliga medier, ramanslag	113 486	129 210
	17 11:5 Stöd till taltidningar, ramanslag	27 276	31 278
	15 1:6 Bidrag till vissa studiesociala ändamål	30 186	25 067
	Summa intäkter av anslag	170 947	185 555
	Utgifter i anslagsredovisningen		
	17 3:2 Myndigheten för tillgängliga medier, ramanslag	-113 515	-129 331
	17 11:5 Stöd till taltidningar, ramanslag	-34 177	-38 054
	15 1:5 Bidrag till vissa studiesociala ändamål	-30 186	-25 067
	Saldo	-6 930	-6 896
	Medel från statsbudgeten för finansiering av bidrag i resultaträkningen.	6 902	6 775
	Saldot består av minskning av semesterlöneskuld som intjänats före år 2009. Denna post har belastat anslaget men inte bokförts som kostnad i resultaträkningen.	29	120
	Summa	6 930	6 896
Not 2	Intäkter av avgifter och andra ersättningar	2020	2019
	Utbildning och konferens	358	8
	Konsultuppdrag	1 134	916
	Intäkter enligt 4 § avgiftsförordningen	1 493	923
	Försäljning material, prenumeration 8 Sidor	4 950	4 479
	Försäljning lättläst litteratur	2 200	2 599
	Övriga intäkter av avgifter och andra ersättningar	499	280
	Summa	9 141	8 282

Not 3	Intäkter av bidrag	2020	2019
	Avräknade bidrag som använts:		
	Bidrag från statliga myndigheter, Kammarkollegiet	800	800
	Bidrag från statliga myndigheter, Verket för innovationssystem	0	116
	Ersättning för sjuklönekostnader pga covid-19, Försäkringskassan	116	0
	Bidrag från övriga statliga myndigheter	27	32
	Icke-statliga bidrag	0	129
	Summa	943	1 076
Not 4	Finansiella intäkter	2020	2019
	Ränta på Avistalån i Riksgäldskontoret	0	21
	Summa	0	21
	Räntesatsen för ränte- och avistakonton hos Riksgälden har sedan 2020-01-08 varit noll. Från 2015-02-18 till 2020-01-07 var räntan negativ.		
Not 5	Kostnader för personal	2020	2019
	Lönekostnader (exkl arbetsgivaravgifter, pensionspremier och andra avgifter enligt lag och avtal)	35 625	38 720
	Varav lönekostnader ej anställd personal	273	320
	Sociala avgifter	18 527	18 930
	Övriga kostnader för personal	1 291	3 540
	Summa	55 443	61 189
	Av sakanslag 17 11:5 Stöd till taltidningar har 4 464 (7 467) tkr använts till personalkostnader.		
Not 6	Kostnader för lokaler	2020	2019
	Lokalhyra	4 515	7 601
	Övriga lokalkostnader	680	652
	Summa	5 195	8 253
	Minskningen av kostnader för lokalhyra beror på att myndigheten hade dubbla lokaler under 2019 till följd av omlokaliseringen till Malmö.		

Not 7	Finansiella kostnader	2020	2019
	Ränta på räntekonto i Riksgäldskontoret	0	33
	Övriga finansiella kostnader	23	22
	Summa	23	55
	Räntesatsen för ränte- och avistakonton hos Riksgälden har sedan 2020-01-08 varit noll. Från 2015-02-18 till 2020-01-07 var räntan negativ.		
Not 8	Lämnade bidrag	2020	2019
	Stöd till tidningsföretag för taltidningar	-6 229	-6 195
	Bidrag till kulturtidskrifter	-673	-580
	Summa	-6 902	-6 775

Balansräkning

Not		2020	2019
Not 9	Balanserade utgifter för utveckling		
	Ingående anskaffningsvärde	7 278	30 397
	Årets anskaffningar	4 571	0
	Årets försäljningar/utrangeringar, anskaffningsvärde	0	-23 118
	Summa anskaffningsvärde	11 849	7 278
	Ingående ackumulerade avskrivningar	-3 403	-24 962
	Årets avskrivningar	-1 257	-1 558
	Årets försäljningar/utrangeringar, avskrivningar	0	23 118
	Summa ackumulerade avskrivningar	-4 659	-3 403
	Utgående bokfört värde	7 190	3 876
Not 10	Rättigheter och andra immateriella anläggningstillgångar		
	Ingående anskaffningsvärde	3 500	3 500
	Summa anskaffningsvärde	3 500	3 500
	Ingående ackumulerade avskrivningar	-2 508	-1 808
	Årets avskrivningar	-700	-700
	Summa ackumulerade avskrivningar	-3 208	-2 508
	Utgående bokfört värde	292	992
Not 11	Förbättringsutgifter på annans fastighet		
	Ingående anskaffningsvärde	1 839	1 891
	Årets anskaffningar	6 383	1 839
	Årets försäljningar/utrangeringar, anskaffningsvärde	0	-1 891
	Summa anskaffningsvärde	8 222	1 839
	Ingående ackumulerade avskrivningar	0	-1 698
	Årets avskrivningar	-998	-122
	Årets försäljningar/utrangeringar, avskrivningar	0	1 821
	Summa ackumulerade avskrivningar	-998	0
	Utgående bokfört värde	7 224	1 839

Not 12	Maskiner, inventarier, installationer m.m.	2020	2019
	Ingående anskaffningsvärde	3 305	8 913
	Årets anskaffningar	3 146	56
	Årets försäljningar/utrangeringar, anskaffningsvärde	-29	-5 664
	Överföringar	1 648	0
	Summa anskaffningsvärde	8 070	3 305
	Ingående ackumulerade avskrivningar	-2 425	-7 006
	Årets avskrivningar	-1 622	-979
	Årets försäljningar/utrangeringar, avskrivningar	0	5 560
	Summa ackumulerade avskrivningar	-4 047	-2 425
	Utgående bokfört värde	4 023	880
Not 13	Pågående nyanläggningar	2020	2019
	Ingående anskaffningsvärde	1 648	0
	Årets anskaffningar	0	1 648
	Färdigställda anläggningar	-1 648	0
	Utgående bokfört värde	0	1 648
Not 14	Fordringar hos andra myndigheter	2020	2019
	Fordran ingående mervärdesskatt	4 896	6 065
	Kundfordringar hos andra myndigheter	548	189
	Summa	5 444	6 255
Not 15	Övriga kortfristiga fordringar	2020	2019
	Ej reglerade kreditfakturor, utomstatliga	56	0
	Summa	56	0
Not 16	Förutbetalda kostnader	2020	2019
	Hyreskostnader	1 280	1 257
	Datatjänster	555	704
	Övriga förutbetalda kostnader	276	114
	Summa	2 111	2 075

Not 17	Övriga upplupna intäkter	2020	2019
	Upplupna konferensintäkter	89	0
	Upplupna intäkter avseende försäljning av ljudmedia	76	0
	Summa	165	0
Not 18	Avräkning med statsverket Anslag i icke räntebärande flöde	2020	2019
	Ingående balans	10 038	5 648
	Redovisat mot anslag	64 363	63 120
	Medel hänförliga till transfereringar m.m. som betalats till icke räntebärande flöde	-68 935	-58 730
	Fordringar avseende anslag i icke räntebärande flöde	5 466	10 038
	Anslag i räntebärande flöde		
	Ingående balans	2 668	-3 481
	Redovisat mot anslag	113 515	129 331
	Anslagsmedel som tillförts räntekonto	-125 957	-123 182
	Återbetalning av anslagsmedel	0	0
	Skulder avseende anslag i räntebärande flöde	-9 775	2 668
	Fordran avseende semesterlöneskuld som inte har redovisats mot anslag		
	Ingående balans	35	156
	Redovisat mot anslag under året enligt undantagsregeln	-29	-120
	Fordran avseende semesterlöneskuld som inte har redovisats mot anslag	7	35
	Övriga fordringar/skulder på statens centralkonto		
	Ingående balans	-2 248	0
	Inbetalningar i icke räntebärande flöde	15 142	13 565
	Utbetalningar i icke räntebärande flöde	-83 727	-75 568
	Betalningar hänförliga till anslag och inkomstitlar	68 935	59 755
	Övriga skulder på statens centralkonto	-1 899	-2 248
	Summa Avräkning med statsverket	-6 201	10 493

Not 19	Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret	2020	2019
	Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret	22 379	6 502
	Summa	22 379	6 502
	Belopp att reglera till räntekontot för december	183	4 674
	Beviljad kredit enligt regleringsbrev	4 796	4 796
	Maximalt utnyttjad kredit	0	0
Not 20	Myndighetskapital	2020	2019
	Myndighetskapital saknas och därför redovisas inte någon specifikationstabell		
Not 21	Övriga avsättningar	2020	2019
	Avsättning för lokalt omställningsarbete		
	Ingående balans	264	748
	Årets förändring	108	-484
	Utgående balans	372	264
	Avsättning för omstrukturering, uppsägningslöner		
	Ingående balans	1 260	1 260
	Årets förändring	-1 260	0
	Utgående balans	0	1 260
	Summa utgående balans	372	1 524
	Inga avsättningar förväntas förbrukas inom ett år.		
Not 22	Lån i Riksgäldskontoret	2020	2019
	Avser lån för investeringar i anläggningstillgångar.		
	Ingående balans	5 747	8 617
	Under året nyupptagna lån	17 785	613
	Årets amorteringar	-4 605	-3 482
	Utgående balans	18 927	5 747
	Beviljad låneram enligt regleringsbrev	19 000	20 000
	Utnyttjad låneram inklusive finansiell leasing.	18 927	5 747

Not 23	Kortfristiga skulder till andra myndigheter	2020	2019
	Utgående mervärdesskatt	632	444
	Arbetsgivaravgifter, särskild löneskatt, pensionspremier etc.	1 001	1 182
	Leverantörsskulder andra myndigheter	796	1 839
	Övrigt	4	0
	Summa	2 433	3 465
Not 24	Övriga kortfristiga skulder	2020	2019
	Personalens källskatt	1 062	968
	Övrigt	8	0
	Summa	1 069	968
Not 25	Upplupna kostnader	2020	2019
	Upplupna semesterlöner inklusive sociala avgifter	2 803	2 416
	Övriga upplupna löner inklusive sociala avgifter	318	385
	Upplupen Royalty	309	645
	Övriga upplupna kostnader, inomstatliga	256	284
	Övriga upplupna kostnader, utomstatliga	990	826
	Summa	4 675	4 556
	Beloppen från 2019 är omräknade då noten har fått en ny uppställning.		
Not 26	Oförbrukade bidrag	2020	2019
	Bidrag som erhållits från icke-statliga organisationer:		
	Satsa friskt	106	106
	Summa	106	106

Not 27	Övriga förutbetalda intäkter	2020	2019
	Förutbetalda prenumerationer, nyhetstidningen 8 Sidor	1 764	2 583
	Summa	1 764	2 583

Anslagsredovisning

Not 28 Uo 15 1:6 ap.1

Bidrag till vissa studiesociala ändamål

Myndigheten får inte disponera ingående överföringsbelopp. Enligt ändringsbeslut 2020-11-26 disponeras ingen anslagskredit. Enligt samma ändringsbeslut fick MTM ett tillskott avseende tilldelade medel på 6 000tkr. Anslaget är icke räntebärande.

Not 29 Uo 17 3:2 ap.1

Myndigheten för tillgängliga medier

Av årets tilldelade medel på 125 957 tkr har 113 515 utnyttjats, vilket motsvarar 90,12 procent. Anledningen till detta är till största delen att planerade rekryteringar under 2020 inte har kunnat genomföras, dels beroende på omlokaliseringen till Malmö den 1 januari 2020 och dels den pågående pandemin. Enligt regleringsbrevet disponerar MTM en anslagskredit på 3 778 tkr. Anslaget är räntebärande.

Not 30 Uo 17 11:5 ap.1

Stöd till taltidningar

Myndigheten får inte disponera ingående överföringsbelopp. Av årets tilldelade medel på 48 856 tkr har 34 177 tkr utnyttjats, vilket motsvarar 69,95 procent. Anledningen till detta är dels effekter av att myndigheten omlokaliseras till Malmö den 1 januari 2020, dels att verksamheten inte kunnat bedrivas som planerat på grund av pandemin. Enligt regleringsbrevet disponerar MTM en anslagskredit på 1 465 tkr. Anslaget är icke räntebärande.

Av anslaget får högst 8 000 tkr användas för löne- och omkostnader relaterade till taltidningsverksamheten. Under räkenskapsåret har 4 464 tkr använts.

Bemyndiganden

Not 31 Uo 15 1:6 ap.1

Bidrag till vissa studiesociala ändamål

Myndigheten för tillgängliga medier bemyndigas att under 2020 beställa produktion av studielitteratur som, inklusive gjorda åtaganden, medför utgifter på högst 4 000 tkr under 2021. Inga åtaganden får göras för tid därefter.

Skillnaden mellan utestående åtaganden och tilldelat bemyndigande beror på att produktionen av kurslitteratur är helt efterfrågestyrd.

Sammanställning av väsentliga uppgifter 2016–2020 (tkr)

Uppgift	2020	2019	2018	2017	2016
Låneram					
Riksgäldskontoret					
Beviljad	19 000	20 000	14 000	14 000	14 000
Utnyttjad	18 927	5 747	8 617	6 614	10 542
Kontokrediter					
Riksgäldskontoret					
Beviljad	4 796	4 796	4 796	4 796	4 796
Maximalt utnyttjad	0	0	0	0	0
Räntekonto					
Riksgäldskontoret					
Ränteintäkter	0	0	2	0	0
Räntekostnader	0	33	95	94	101
Avgiftsintäkter					
Avgiftsintäkter som disponeras					
Beräknat belopp enligt regleringsbrev	0	0	0	0	0
Avgiftsintäkter	9 141	8 282	10 054	12 104	15 333
Anslagskredit					
Beviljad 15 1:6 ap.1	0	1 450	1 450	1 350	1 350
Utnyttjad	0	0	0	1 267	751
Beviljad 17 3:2 ap.1	3 778	3 695	3 652	3 606	3 576
Utnyttjad	0	2 668	0	0	0
Beviljad 17 11:5 ap.1	1 465	1 348	1 636	1 727	1 475
Utnyttjad	0	0	0	0	0

Sammanställning av väsentliga uppgifter 2016-2020 (tkr)

Fortsättning

Uppgift	2020	2019	2018	2017	2016
Anslag					
Ramanslag 15 1:6 ap.1					
Anslagssparande	2 814	3 933	4 633	0	0
Ramanslag 17 3:2 ap.1					
Anslagssparande	9 775	0	3 481	5 374	1 771
Ramanslag 17 11:5 ap.1					
Anslagssparande	14 679	6 902	3 144	11 353	4 288
Bemyndiganden					
Tilldelade	4 000	4 000	4 000	4 000	4 000
Summa gjorda åtaganden	1 075	3 107	1 358	1 193	2 772
Personal					
Antalet årsarbetskrafter (st)	65	74	84	97	96
Medelantalet anställda (st)*	72	87	98	106	106
Driftkostnad per årsarbetskraft	2 714	2 588	2 277	1 968	2 051
Kapitalförändring					
Årets	0	0	0	0	0
Balanserad	0	0	0	0	0
*I beräkningen av medelantalet anställda 2020 är inte eventuellt tjänstledig personal frånräknad.					

Jag intygar att årsredovisningen ger en rättvisande bild av verksamhetens resultat samt av kostnader, intäkter och myndighetens ekonomiska ställning.

Malmö den 19 februari 2021

Magnus Larsson

Generaldirektör

Årsredovisning 2020

Myndigheten för tillgängliga medier, MTM, ska arbeta för att alla ska ha tillgång till litteratur och samhällsinformation utifrån vars och ens förutsättningar oavsett läsförmåga eller funktionsnedsättning.

Årsredovisning 2020 beskriver och följer upp myndighetens verksamhet under det gångna året.

MYNDIGHETEN FÖR
TILLGÄNGLIGA MEDIER